Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Қишлоқ ҲАҚИҚАТИ

1988 йил 30 июль
ШАНБА
№ 173 (4.369).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг пленуми тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

1988 йил 29 июль куни КПСС Марказий Комитетининг навбатдаги пленуми бўлди.

Пленум «Бутуниттифоқ XIX партия конференциясининг қарорларини бажариш соҳасидаги амалий ишлар тўғрисида»ги масалани кўриб чиқди. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев шу масала юзасидан доклад қилди.

Пленум қатнашчиларига КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси XIX партия конференциясининг йўл-йўриқлари асосида тайёрлаган ҳужжатларнинг лойиҳалари билан олдиндан танишиш имконияти берилган эди.

Доклад юзасидан музокараларда: Украина Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари В. В. Шчербицкий, Қозоғистон Компартияси Қустанай область комитетининг биринчи секретари В. П. Демиденко, КПСС Омск область комитетининг биринчи секретари Е. Д. Похитайло, КПСС Ставрополь ўлка комитетининг биринчи секретари И. С. Болдирев, СССР мелиорация ва сув хўжалиги министри Н. Ф. Васильев, Украина Компартияси Житомир область комитетининг биринчи секретари В. М. Кавун, КПСС Ленинград область комитетининг биринчи секретари Ю. Ф. Соловьев, СССР савдо министри К. З. Терех, КПСС Саратов область комитетининг биринчи секретари А. А. Хомяков, В. И. Ленин номидаги Кострома зиғир толали газлама комбинатининг тўқувчиси В. Н. Плетнева, Латвия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Б. К. Пуго, КПСС Белгород область комитетининг биринчи секретари А. Ф. Пономарев, СССР авиация саноати министри А. С. Сисцов, КПСС Калинин область комитетининг биринчи секретари Н. Ф. Татарчук, Белоруссия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Е. Е. Соколов, Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Г. В. Колбин, СССР медицина ва микробиология саноати министри В. А. Биков ўртоқлар сўзга чиқдилар.

Пленумда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев якунловчи нутқ сўзлади.

Муҳокама этилган масала юзасидан пленум қарор қабул қилди, бу қарор матбуотда эълон қилинади.

Пленум «Партия ташкилотларида ҳисобот ва сайлов тўғрисида» ҳамда «Партия аппаратини қайта қуришнинг асосий йўналишлари ҳақида» ҳам қарорлар қабул қилди, бу қарорлар матбуотда эълон қилинади.

Пленум Марказий Комитет Сиёсий бюросининг Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси қарорларини рўёбга чиқаришга доир таклифларни тайёрлаш учун КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачев раислигида КПСС Марказий Комитетининг комиссиясини тузиш тўғрисидаги таклифини қабул этди.

Шу билан КПСС Марказий Комитетининг пленуми ўз ишини тамомлади.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросида

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси 28 июлдаги мажлисида КПСС Марказий Комитетининг бўлажак пленумини ўтказиш билан боғлиқ масалаларни кўриб чиқди.

Мажлисда жамоат ташкилотлари, меҳнат коллективлари, меҳнаткашларнинг СССРнинг Давлат мукофотлари билан тақдирлаш тартибини такомиллаштириш тўғрисида марказий ва маҳаллий органларга йўллаётган таклифлари муҳокама қилинди. Мукофотлаш борасида таркиб топган практика демократиялаш жараёнига мос келмаслиги, гражданларнинг меҳнат ғайрати ва ижтимоий-сиёсий активлигини ривожлантиришни суст рағбатлантираётганлиги, Давлат мукофотининг обрў-эътибори пасайганлиги қайд этиб ўтилди.

КПСС Марказий Комитетининг ушбу масала юзасидан қабул қилинган қарорида таъкидланганидек, мамлакат социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштириш вазифаларини ҳал этишда эришган катта ютуқлар учун ва мукофотланаётган кишининг бу ишга қўшган шахсий ҳиссаси учун Давлат мукофотлари билан тақдирлаш лозим. Мукофотларни жамоатчилик фикрига таяниб, ошкора равишда, социал адолат принципига мувофиқ, асосан меҳнат коллективларининг ташаббусига биноан бериш зарур.

Бундан буён беш йилликларнинг якунларига кўра ва бошқа ҳолларда оммавий равишда мукофотлашни, гражданларнинг меҳнат фаолияти даврида уларнинг юбилейлари муносабати билан мукофотлашни, шунингдек республикалар, ўлкалар, областлар, округлар, шаҳарларни ва бошқа аҳоли пунктларини мукофотлашни амалда қўлланмаслик мақсадга мувофиқ деб топилди. Ижтимоий турмушнинг барча томонларини қайта қуриш вазифаларига мувофиқ СССР орденлари, медаллари, фахрий унвонлари тўғрисидаги низомларга ўзгартишлар киритиш мўлжалланади.

Мажлисда СССР Министрлар Советининг мамлакат балиқ хўжалигини бошқариш бош схемасини такомиллаштириш хусусидаги таклифлари қўллаб-қувватланди. Бунда СССР Балиқ хўжалиги иттифоқ-республика министрлигини умумиттифоқ министрлигига айлантириш, унинг куч-ғайратлари ҳамда ресурсларини денгиз ва океанларда балиқ овлашни ривожлантиришга қаратиш назарда тутилмоқда. Ички сув ҳавзаларида балиқчилик ҳамда балиқ овлашни иттифоқдош республикалар, ўлкалар ва областларнинг агросаноат органлари қарамоғига ўтказиш мўлжалланади.

Марказий Комитет Сиёсий бюроси мамлакат кенг жамоатчилигининг Афғонистонда ўз интернационал бурчини муносиб равишда ва мардона адо этган ярадор ҳамда соғлиғини йўқотган жангчиларнинг соғлиғини қайта тиклаш ва уларни даволашни яхшилашни ташкил этиш тўғрисидаги таклифларига қўшилиб ҳамда уларни қўллаб-қувватлаб КПСС Марказий Комитети Ишлар бошқармасининг Москва областидаги «Русь» санаторийсини ўзгартириб, унинг негизида интернационалчи-жангчилар учун соғлиқни қайта тиклаш марказини яратиш тўғрисида қарор қабул қилди. СССР Министрлар Совети Ишлар бошқармасининг дам олиш уйларидан бири инвалид болаларни даволашга топширилиши маълумот учун қабул этилди.

Интернационалчи-жангчиларга ҳамда меҳнаткашларнинг бошқа муҳтож категорияларига даволаш-соғломлаштириш ёрдамини кучайтириш учун қўшимча имкониятларни излаб топиш маҳаллий партия, совет, касаба союз ва комсомол органларига, соғлиқни сақлаш органларига тавсия қилинсин.

Сиёсий бюро М. С. Горбачевнинг Япония парламенти депутати, Японияннинг собиқ бош министри Я. Накасонэ билан ўтказган суҳбати якунларини кўриб чиқиб маъқуллади. Я. Накасонэ СССР парламент группасининг таклифига биноан Совет Иттифоқига келган эди.

Жаҳондаги вазият ривожининг асосий тенденциялари тўғрисида ўтказилган сермазмун фикрлашув ҳамда Совет—Япония муносабатларига доир масалалар муҳокама қилинганлигининг фойдали эканлиги таъкидланди. Муҳокама ҳар иккала томон бу муносабатларни боши берк кўчадан олиб чиқиш, нормал ривожланиш учун омил бағишлаш иштиёқида эканлигини кўрсатди. Совет—Япония муносабатларини ривожлантириш иккала мамлакат манфаатларига мос бўлиб тушажаги ҳамда жаҳон жараёнига, Осиё — Тинч океан регионидаги вазиятни яхшилашга ҳисса бўлиб қўшилажаги қайд этиб ўтилганлиги муҳим аҳамиятга эгадир. Суҳбат чоғида гап борган конкрет қадамлар, яъни Совет парламент делегациясини юбориш ва СССР ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзенинг шу йил охирида Японияга визити, шунингдек келгусида олий даражадаги визитларни амалга ошириш принцип жиҳатидан мумкинлиги тасдиқланганлиги икки томонлама муносабатларни кучайтиришга, бу муносабатларга жўшқинлик бағишлашга кўмаклашади деб ишонч билдирилди.

Сиёсий бюро М. С. Горбачевнинг Эфиопия ишчи партияси Марказий Комитети Бош секретари, Эфиопия Халқ Демократик Республикаси президенти Менгисту Хайле Мариам билан учрашуви ҳамда Н. И. Рижков, бошқа совет раҳбарларининг у билан ва унга ҳамроҳлик қилган делегация аъзолари билан ўтказган суҳбатлари якунларини маъқуллади. Совет Иттифоқи Эфиопия билан муносабатларга катта аҳамият бераётганлиги таъкидланди, ЭХДРни, ривожлантиришнинг ҳозирги бурилиш босқичидаги қийинчиликларни бартараф этиш борасида Эфиопия халқи сарфлаётган куч-ғайратлар билан бирдамлик изҳор қилинди.

Совет Иттифоқи билан Эфиопия сиёсий ҳамкорликни чуқурлаштиришга, иқтисодий ҳамкорликнинг янги, янада самарали форма ва методларини излаб топишга интилаётганлиги мамнуният билан қайд этиб ўтилди. Совет Иттифоқининг Эфиопия бирлиги ва территориал бутунлигини, эритрея муаммоси адолатли тарзда сиёсий ҳал этилишини, Африка мугузида тинчлик ва яхши қўшничилик вазияти қарор топишини қўллаб-қувватлашдан иборат принципиал позицияси таъкидланди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг мажлисида ички ва ташқи сиёсатга оид бошқа баъзи масалалар ҳам кўриб чиқилди.

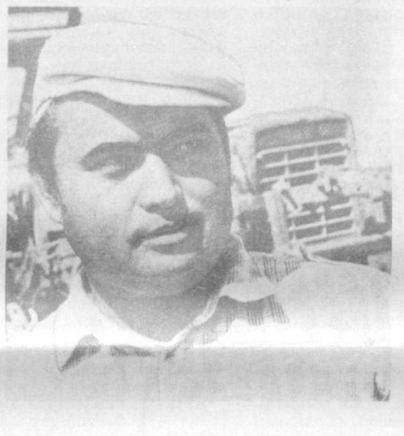

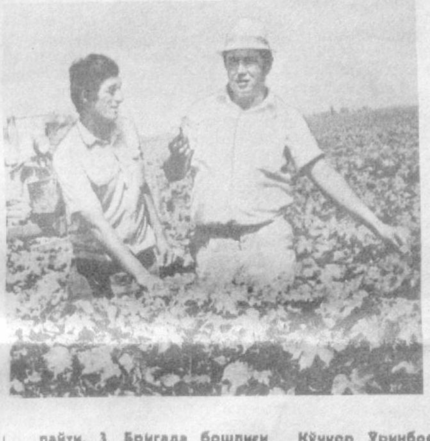

Октябрь районидаги «Уч қаҳрамон» совхозининг коммунист Қўчқор Уринбоев бошлиқ бригадасида 315 гектарда ғўза ўстирилаяпти. Ҳар гектар ердан 30 центнердан оқ олтин етиштириш мажбуриятини олган заршунослар ниҳолларни оби-тобида парвариш қилмоқдалар.

СУРАТЛАРДА: 1. Илғор механизатор Туриш Ҳасанов. 2. Агрегатлар ёрдамида чеканкалаш пайти. 3. Бригада бошлиғи Қўчқор Уринбоев (ўнгдан) ва звено бошлиғи Мирза Жалилов.

Б. МАНСУРОВ фотолари.

Пахтакор республикалар мусобақаси

Умумий иш манфаатларини кўзлаб

Вужудга келган яхши анъанага биноан Озарбайжон ССР, Тожикистон ССР ва Туркманистон ССР агросаноат комплекслари меҳнаткашларининг ўзаро текшириш бригадалари 1 августда Ўзбекистонга келадилар.

Озарбайжон делегацияси Қорақалпоғистон АССР, Хоразм, Бухоро ва Қашқадарё областларининг қишлоқ меҳнаткашлари социалистик мажбуриятларини қандай бажараётганликларини текширади.

Тожикистон вакиллари Фарғона, Андижон, Сирдарё, Жиззах ҳамда Сурхондарё областлари дала ва ферма меҳнаткашлари ўз мажбуриятларини қандай бажараётганликларини ўрганадилар.

Туркманистон вакиллари Наманган, Навоий, Самарқанд ва Тошкент областларида деҳқонларнинг ишини кўздан кечирадилар.

Тажрибани ўзаро баҳам кўриш, ўртоқларча танқид, мусобақадош дўстларнинг маслаҳатлари белгиланган мақсадга эришиш учун курашда республика агросаноат комплексининг меҳнаткашларига яхши ёрдам бериши шубҳасиз.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ССР
ОЛИЙ СОВЕТИ
ПРЕЗИДИУМИНИНГ
ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ РАИСИНИНГ ЎРИНБОСАРИ ЎРТОҚ Қ. Ҳ. МАҲАМАДАЛИЕВНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ ҚУРИЛИШ КОМИТЕТИНИНГ РАИСИ ҚИЛИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми қарор қилади:

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари ўртоқ Қудратилла Ҳикматиллаевич Маҳамадалиев Ўзбекистон ССР Давлат қурилиш комитетининг раиси қилиб тайинлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси
П. ҲАБИБУЛЛАЕВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари
Л. БЕКҚУЛБЕКОВА.

Тошкент шаҳри,
1988 йил 28 июль.

ЎЗБЕКИСТОН ССР
ОЛИЙ СОВЕТИ
ПРЕЗИДИУМИНИНГ
ФАРМОНИ

ЎРТОҚ Э. ТУРСУНОВНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР МЕЛИОРАЦИЯ ВА СУВ ХЎЖАЛИГИ ДАВЛАТ КОМИТЕТИ РАИСИ ҚИЛИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми қарор қилади:

Ўртоқ Эркин Турсунов Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги давлат комитетининг раиси қилиб тайинлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси
П. ҲАБИБУЛЛАЕВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари
Л. БЕКҚУЛБЕКОВА.

Тошкент шаҳри,
1988 йил 28 июль.

ПЕШҚАДАМЛАР

Ғиждувон районидаги Ленин номли колхознинг Низом Шамсиддинов бошлиқ бригадаси заршунослари партия конференцияси йилида 65 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 38,7 центнердан, жами 251,5 тонна оқ олтин етиштиришга аҳд этишган. Шу ниятда улар парваришни тобора қизитмоқдалар. Ҳозиргача ниҳолларга 6 марта комплекс ишлов берилди, икки марта озиқлантирилиб,шунча марта оби ҳаётга қондирилди. Бу юмушларни бажаришда механизаторлар Турсунпўлат Норпўлатов ва Узоқ Йўлдошев, сувчилардан Назар Аъзамов, Ҳасан Шамсиддинов, Нажим Ҳакимовлар алоҳида жонбозлик кўрсатишаяпти, Зебо Тоҳирова, Нигора Қаландарова, Нодира Шамсиева, Муҳайё Ҳакимова каби колхозчилар эса пайкалларни бегона ўт босишига йўл қўймаётирлар.

Жорий йилда Ватанга 1.468 гектар ердан 5 минг тонна дурдона тортиқ этишга азму қарор қилган «Зарафшон» колхози пахтакорлари ҳам ғўзаларни шу кун талаблари асосида парвариш қилмоқдалар. Беллашувда Карим Аҳмедов, Розиқ Лутфуллаев, Бобоқул Болтаев, Ҳабиб Турсунов каби механизаторлар пешқадам. Уларнинг ҳар бири кунига 6—7 гектар майдонни қўлдан чиқармоқда.

Л. МАНСУРОВА,
Р. ФАРМОНОВ.

ЯРИМ ЙИЛЛИК ЯКУНЛАРИ

Ўзбекистон меҳнат коллективлари 1988 йил биринчи ярмида республикани иқтисодий ва социал ривожлантиришда муайян ютуқларга эришдилар, дейилади Ўзбекистон ССР Давлат статистика комитетининг 1988 йилнинг биринчи ярмида республикани иқтисодий ва социал ривожлантириш тўғрисидаги ахборотида. КПСС Бутуниттифоқ XIX конференциясига тайёргарлик, саноат ва халқ хўжалигининг бошқа тармоқларидаги корхоналарни тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи пул билан таъминлашга ўтказиш уларнинг ишини активлаштирди.

Ижтимоий ишлаб чиқаришнинг ўсиш тенденцияси вужудга келди. Миллий даромад ўтган йилнинг биринчи ярмига нисбатан 3,4 процент кўпайди.

1987 йил январь—июнь ойларидагига нисбатан 206,6 миллион сўмлик кўпроқ саноат маҳсулоти ишлаб чиқарилди. Марказлаштирилган давлат капитал маблағлари ҳамда корхоналар ва ташкилотлар фондларидаги маблағлар ҳисобидан асосий фондларни ишга тушириш 165 миллион сўм кўпайди. Халқ хўжалигида планга қўшимча 173 миллион сўм фойда олинди.

Халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш илдам суръатлар билан ўсди. Чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва харид қилиш кўпайди. Узоқ давом этган танаффусдан сўнг биринчи марта товар обороти топшириқлари бажарилди. Уй-жой қурилиши кўламлари ортди.

Шу билан бирга, бир қанча халқ хўжалиги комплекслари ва тармоқларидаги мавжуд камчиликлар секинлик билан бартараф этилмоқда, янги хўжалик механизми афзалликларидан тўла фойдаланилмаяпти, Уларнинг муқим ва барқарор ишлаши таъминланмаяпти. Фан-техника тараққиёти ютуқларини жорий этиш ва асосий фондларни янгилаш суръатлари етарли эмас. Маҳсулот етказиб бериш интизоми ҳали ҳам бўш, бу эса меҳнат коллективларининг нормал иш мароми бузилишига олиб келмоқда. Саноат ва қурилишдаги кўпгина корхоналар меҳнат унумдорлигини ошириш суръатига нисбатан иш ҳақини ошириш суръати ўзиб кетишига йўл қўйдилар. Кўпгина корхоналар ва ташкилотларнинг молиявий аҳволи беқарор бўлиб турибди. Аҳолининг бир қанча турдаги озиқ-овқат маҳсулотларига, ноозиқ-овқат моллар ва пуллик хизматга эҳтиёжларини қондиришда қийинчиликлар сақланиб қолмоқда. Аҳолига пуллик хизмат кўрсатиш, шунингдек бир қанча социал-маданий объектлар қурилиши ярим йиллик плани бажарилмай қолди.

Ишлаб чиқаришни техника билан қайта қуроллантириш ва реконструкциялаш ҳажми ошди. Ана шу мақсад учун 520 миллион сўм ёки ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 31 процент кўп маблағ сарфланди, корхоналар ва ташкилотларнинг ўз маблағлари сарфланган капитал маблағ умумий ҳажмида 36 процентни ташкил этди.

Бир қанча ишлаб чиқаришнинг техникавий даражаси кўрсаткичларини яхшилаш ишлари амалга оширилди.

Ёқилғи-энергетика комплексида қатламлардан нефть чиқариб олишнинг замонавий методларини қўлланиб, нефть қазиб чиқариш топшириғи ошириб бажарилди.

Металлургия комплексида паст легирли пўлатдан прокат ишлаб чиқариш 0,9 процент кўпайди. Пўлат ишлаб чиқариш умумий ҳажмида электр билан эритилган пўлатнинг салмоғи 70,9 процентни ташкил қилди.

Машинасозлик комплекси министрликларининг корхоналарида СССРда биринчи марта ўзлаштирилган маҳсулотлар салмоғи ўтган йилнинг январь — июнь ойларидаги 1,9 процент ўрнига 5,6 процентни ташкил қилди.

Саноатда 130 та механизациялашган поток ва автомат линия, 10 та саноат роботи, 45 та рақамли программа билан бошқариладиган металл қирқувчи станок ўрнатилди. 110 та участка ва цех комплекс механизациялаш ва автоматлаштиришга ўтказилди.

Химия-ўрмон комплексида химиявий толалар ва иплар ишлаб чиқариш умумий ҳажмида синтетик тола ва ип салмоғи 74,6 процентга етди (1987 йилнинг биринчи ярмида 72,8 процентни ташкил қилган эди).

Колхозларда, хўжаликлараро корхоналар ва совхозларда интенсив технология асосида етиштирилаётган баҳори дон экинлари 223,4 минг гектарни (дон майдонларининг 75 процентини), ғўза — 340,4 минг гектарни (17 процентни) ташкил қилади.

Қурилиш комплексида пластификаторларни қўлланиб, темир-бетон конструкциялар ва буюмлар ишлаб чиқариш, заводда занглашдан сақлаш чоралари кўрилиб, қурилиш конструкциялари тайёрлаш топшириқлари ошириб бажарилди.

Биринчи ярим йилликда цемент ишлаб чиқариш умумий ҳажмида «қуруқ» усулда клинкердан ишлаб чиқарилган цемент салмоғи ўтган йилнинг шу давридаги 37,1 процент ўрнига 39,4 процентни ташкил қилди.

Шу билан бирга фан ва техникани ривожлантириш топшириқларини амалга

(Давоми 2-бетда).

ЯРИМ ЙИЛЛИК ЯКУНЛАРИ

(Боши 1-бетда).

оширишдаги қолоқлик тугатилмади. Ўнта министрлик ва идора топшириқларнинг бажарилишини таъминламади. Уларнинг орасида Ўзбекистон ССР Бинокорлик материаллари саноати министрлиги, Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги, Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги, Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти министрлиги, Ўзбекистон ССР Автомобиль йўллари қуриш ва улардан фойдаланиш министрлиги, Ўзбекистон ССР Агросаноат давлат комитети ва бошқалар бор.

Давлат қабули шароитида ишлаётган саноат корхоналари ва бирлашмаларида йил бошидан буён 1,2 миллион сўмлик маҳсулот бутунлай брак қилинди.

Сифатсиз буюмлар савдога келтирилиши давом этди. Савдо министрлигининг улгуржи савдо билан шуғулланувчи ташкилотлари трикотаж, тайёр кийимлар, газлама ва пойафзал текширилган миқдорининг 6—16 процентини сортини пасайтирди ва нуқсонларни тугатиш учун қайтарди. Енгил саноат министрлигининг бир қанча корхоналари — Бухоро, Хоразм ва Тошкент тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмалари, Жиззах трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмаси, Чортоқ тикувчилик-трикотаж фабрикаси, Самарқанд ва Бухоро трикотаж фабрикалари ҳамон энг сифатсиз маҳсулот ишлаб чиқармоқда.

Қувватларни ўзлаштириш ва улардан фойдаланишдаги катта камчиликлар сақланиб қолмоқда. Ўтган даврда 1987—1988 йилларда ишга туширилган ва реконструкция қилинган 43 та энг муҳим халқ хўжалик объекти текширилганда, уларнинг қувватидан ўртача 76 процент фойдаланилган. Объектларнинг салкам 60 проценти қувватларни ўзлаштириш муддатларини бузди, уларда қувватларнинг ўртача 52 процентидангина фойдаланилди.

«Андижанкабель» заводида кабель буюмлари ишлаб чиқариш лойиҳа қувватларидан (фойдаланиш проценти лойиҳадаги даражанинг 10,7 процентини ташкил этди), Фарғона тўқимачилик комбинатининг Тошлоқдаги охорланган газлама ишлаб чиқариш филиаллари қувватларидан (16,9 процент), Урганч пойафзал фабрикасининг Гурлан посёлкасидаги филиали пойафзал ишлаб чиқариш қувватларидан (43,8 процент), Ойим посёлкасидаги йигирув корхонасида калава ип ишлаб чиқариш қувватларидан (41,8 процент), «Главташкентстрой»га қарашли 5-панелли уйсозлик комбинати йиғма темир бетон конструкциялар ва деталлар ишлаб чиқариш қувватларидан (11,6 процент) жуда кам фойдаланилди.

Текширилган объектларда янги қувватларни ўзлаштириш ва улардан фойдаланишда йўл қўйилган қолоқлик натижасида шу йилнинг 5 ойи ичида лойиҳада кўзда тутилган даражага нисбатан 27 миллион сўмликдан кўпроқ маҳсулот етказиб берилмади. Халқ хўжалигида 97 минг тонна шартли ёқилғи, 20 минг тоннадан кўпроқ қора металлар прокати, 41,4 минг тонна цемент, 36,6 минг куб метр ёғочтахта, 11,4 минг тонна дизель ёнилғиси, 5 минг тонна автобензин тежаб қолинди.

1988 йилнинг биринчи ярмида 4981,3 минг ишчи ва хизматчи халқ хўжалигида банд бўлди, ўтган йилнинг шу даврида ишчи ва хизматчилар сони 4914,2 минг киши эди.

Колхозчилар сони 870,3 минг киши бўлди, ўтган йилнинг биринчи ярмига нисбатан 1 процент қисқарди.

Ишлаб чиқариш, маиший хизмат кўрсатиш ва умумий овқатланиш соҳасидаги кооперативларда 28,9 минг киши ишлади. Деярли 17 минг киши якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан шуғулланмоқда. Туб иқтисодий ислоҳот ва хўжалик юритишнинг янги методлари ишлаб чиқариш ҳамда социал муаммоларни ҳал қилишга, меҳнат коллективларидаги муҳитга ижобий таъсир қилмоқда.

Тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи пул билан таъминлашга ўтказилган саноат корхоналари меҳнат унумдорлигини анча юксакроқ суръатлар билан оширдилар. Бу корхоналар меҳнат унумдорлигининг 4,1 процент ўсишини таъминладилар (янги шароитда ишлашга ўтказилмаган корхоналарда меҳнат унумдорлиги 2,6 процент пасайиб кетди).

Колхозларда, совхозларда ҳамда тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи пул билан таъминлаш шароитида ишлаётган хўжаликлараро корхоналарда гўшт етиштириш (чорва моллар ва паррандалар тирик вазнда) ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 11 процент, сут етиштириш 8 процент кўпайди, айни вақтда янги шароитга ўтказилмаган хўжаликларда гўшт етиштириш 8 процент ва сут етиштириш 5 процент кўпайди.

Хўжалик юритишнинг янги принциплари асосида ишлаётган умумий фойдаланишдаги транспорт (темир йўл ва ҳаво транспорти) корхоналари биринчи ярим йилликда юк ташиш ва пассажир обороти планини бажарди.

Шу билан бир вақтда янги хўжалик механизми афзалликлари тўла рўёбга чиқарилмаяпти. Давлат буюртмаларини шакллантиришда, иқтисодий нормативларни қўлланишда катта камчиликларга йўл қўйилди, хўжалик юритишнинг янги шароитида ишлашга ҳамма корхоналар ҳам тайёр эмаслиги маълум бўлиб қолди. Ишлаб чиқариш воситалари билан улгуржи савдо қилиш етарлича ривожлантирилмади.

Туб иқтисодий ислоҳот доирасида ташкилий структураларни такомиллаштириш, ортиқча бўғинларни тугатиш, бошқарув аппаратини қисқартириш тадбирларини амалга ошириш давом этмоқда.

Экономиканинг асосий бўғини — ишлаб чиқариш ва илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаларини, корхоналарни мустаҳкамлаш чоралари кўрилмоқда.

Илмий-тадқиқот, лойиҳа-конструкторлик ва технология ташкилотларини илмий-ишлаб чиқариш ва ишлаб чиқариш бирлашмалари составига қўшиш ҳисобига фаннинг ишлаб чиқариш билан боғлиқлигини кучайтириш ишлари амалга оширилмоқда.

Январь—июнь ойларида фойда планининг бажарилиши 109 процентни ташкил этди. Республика халқ хўжалигининг ҳамма тармоқлари планни бажарди. Шу билан бир вақтда ҳар бешта саноат корхонасидан бири ва ҳар ўнта қурилиш ташкилотидан бири фойда олиш юзасидан план топшириқларини бажармаяпти. Ўзбекистон ССР Агросаноат давлат комитети, Ўзбекистон ССР Нефть маҳсулотлари давлат комитети, Ўзбекистон ССР Мебель ва ёғочсозлик саноати министрлиги ҳамда Госстройнинг корхоналари ва ташкилотлари фойда олиш планини уддалай олмади.

Ўз оборот маблағлари етишмаслиги сабабли бир қанча корхоналарнинг молиявий-хўжалик фаолияти ғоят қийинлашмоқда.

Фойдадан тўловлар ва оборот солиғи тарзидаги давлат бюджетига тушумлар планда кўзда тутилган даражадан 75 миллион сўм ошиб кетди.

Биринчи ярим йилликда давлат буюртмаси ва бевосита алоқаларга мувофиқ равишда маҳсулот етказиб бериш шартнома мажбуриятлари 1987 йил биринчи ярмидаги 97,7 процент ўрнига 98,8 процент бажарилди. Бирлашмалар ва корхоналарнинг 16 проценти шартнома интизомини бузди (1987 йилнинг биринчи ярмида 30 проценти шартнома интизомини бузган эди). Қолоқликка йўл қўйган корхоналар ўтган йилнинг шу давридаги 216,1 миллион сўмлик ўрнига 117,1 миллион сўмлик маҳсулотни кам етказиб бердилар.

Саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш 1,9 процент ўсди, Меҳнат унумдорлиги 0,8 процент кўпайди. Меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига ишлаб чиқаришнинг 37 процент ўсишига эришилди. 1988 йилнинг биринчи ярмида фойда 13,9 процент ўсди, планга қўшимча тарзда 43 миллион сўмлик фойда олинди.

Топшириққа қўшимча тарзда 90 минг тонна (газ конденсати ҳам шу ҳисобга киради) нефть, 1,2 миллиард куб метр газ қазиб олинди. Аммо кўмир қазиб олиш топшириғи бажарилмай қолди.

Комплекснинг бир қанча бирлашмалари ва корхоналари маҳсулот етказиб бериш шартномавий мажбуриятларини тўла бажармадилар. Умуман комплекс бўйича 2,6 миллион сўмлик ана шундай маҳсулот кам етказиб берилди, жумладан, СССР Кўмир саноати министрлиги корхоналари 2,4 миллион сўмлик маҳсулотни кам етказиб бердилар.

Металлургия комплексининг корхоналари пўлат ва прокат ишлаб чиқариш юзасидан белгиланган топшириқларни бажармадилар. Ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан ана шу маҳсулотларни ишлаб чиқариш ҳажмини камайтириб юбордилар.

Йўл қўйилган қолоқлик истеъмолчилар олдидаги шартномавий мажбуриятларнинг тўла бажарилишига имкон бермади. Ўзбекистон металлургия заводи (шартномавий мажбуриятларнинг бажарилиши 88,7 процент бўлди) ва Олмалиқ кон металлургия комбинати (97,5 процент) маҳсулот етказиб беришда жуда катта қолоқликка йўл қўйдилар.

Машинасозлик комплексида давлат буюртмаси топшириғи бажарилди ва электр двигателлар, электр пайвандлаш ускуналари, экскаваторлар, лифтлар ҳамда машина ва ускуналарнинг бошқа турларини ишлаб чиқаришнинг ўсишига эришилди.

Машинасозлик комплекси министрликлари иши бирмунча яхшиланди. Комплексда маҳсулот ишлаб чиқариш 9,6 процент ошди, бу умуман саноатдагига нисбатан 5,1 баравар кўпдир.

Шу билан бир қаторда, СССР Электротехника саноати министрлиги корхоналари 1,9 минг дона кучланиш трансформаторларини, СССР Химия машинасозлиги министрлиги корхоналари 652 та компрессорни, СССР Тракторсозлик ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлиги корхоналари 825 та трактор прицепи, 52 та пахта териш машинасини топшириқдагига нисбатан кам тайёрладилар.

Умуман машинасозлик корхоналари истеъмолчиларга 20,7 миллион сўмлик маҳсулотни кам етказиб бердилар. СССР Электротехника саноати министрлигининг ишлаб чиқариш бирлашмалари ва корхоналари (16,9 миллион сўмлик маҳсулотни етказиб бермадилар), СССР Автомобиль саноати министрлиги ишлаб чиқариш бирлашмалари ва корхоналари (575 минг сўмлик маҳсулотни етказиб бермадилар) жуда кўп миқдорда қарз бўлиб қолдилар.

Химия-ўрмон комплексининг корхоналари синтетик аммиак, минерал ўғитлар, полимер пленка, қоғоз ишлаб чиқариш топшириғини бажардилар. Сульфат кислота, капролактам, карбомид ишлаб чиқариш топшириқларининг бажарилиши таъминламади.

Йўл қўйилган қолоқлик шартномавий мажбуриятларнинг бажарилишини таъминлашга имкон бермади. Умуман, комплекс корхоналари 14,5 миллион сўмлик маҳсулотни етказиб бермадилар. СССР Химия саноати министрлиги корхоналари (6,1 миллион сўмлик), Ўзбекистон ССР Мебель саноати министрлиги корхоналари (3,2 миллион сўмлик) энг кўп миқдорда қарз бўлиб қолдилар.

Қурилиш комплексининг саноат корхоналари цемент, керамик-дренаж қувурлари, линолеум ишлаб чиқариш топшириқларини бажардилар.

Шу билан бир қаторда деворбоп материаллар, пол учун керамик плиталар, қурилиш чинниси, ярим чинниси ва фаянс ишлаб чиқаришда қолоқликка йўл қўйилди.

Биринчи ярим йилда 4,7 миллиард сўмлик халқ истеъмол товарлари (алкогол ичимликлар қиймати бу ҳисобга кирмайди) ишлаб чиқарилди, бу ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 0,3 миллиард сўмлик кўпдир. Халқ истеъмол товарлари ишлаб чиқариш плани бажарилди. Шу билан бир қаторда, СССР Химия машинасозлиги министрлиги, СССР Йўл қурилиши машинасозлиги министрлиги, СССР Медицина-биология саноати министрлиги, ЎзССР Мебель саноати министрлиги ишлаб чиқариш бирлашмалари ва корхоналари топшириқни бажаришда қолоқликка йўл қўйдилар. Ўтган давр мобайнида истеъмолчилар 4,4 миллион сўмлик мебель, 6,7 миллион сўмлик сирланган пўлат ва сортли идишларни кам олдилар. Ип-газлама, тикувчилик саноати маҳсулотлари, трикотаж буюмлар ишлаб чиқариш ярим йиллик топшириқлари бажарилмади.

Товарларнинг анчагина қисми истеъмолчилар билан келишиб олинган маҳсулот турига риоя этилмай ишлаб чиқарилмоқда, бу эса шартномавий мажбуриятларнинг бажарилмаслигига олиб келмоқда. ЎзССР Енгил саноат министрлигининг 11 корхонаси ва бирлашмаси (жами корхоналарнинг 15 проценти) ўтган ярим йилда ана шундай нуқсонларга йўл қўйиб ишладилар. Улар конкрет истеъмолчилар кутиб турган қарийб 15 миллион сўмлик маҳсулотни етказиб бермадилар.

Гўшт ва колбаса маҳсулотлари ишлаб чиқариш ярим йиллик плани бажарилмади. Тайёрланаётган озиқ-овқат маҳсулотларининг сифати пастлигича қолмоқда.

1988 йил ҳосили учун экин майдонлари 4339,5 минг гектарни, шу жумладан, кузги дон экинлари 689,6 минг гектарни ташкил этди. Дон ва дон-дуккакли экинлар (дон учун маккажўхори экилган майдонлар ҳам шу ҳисобга киради) салмоғи умуман жами экин майдонларида 24 процентни, техника экинлари (пахта ҳам шу ҳисобга киради) 47 процентни ташкил этди. Сабзавот ва озуқабоп экинлар майдони кенгайди.

Ҳамма ерда озуқа тайёрланмоқда, аммо уни тайёрлаш суръатлари ўтган йилдагидан пастдир.

Дон ва бошоқли дон экинлар ўрим-йиғими якунланмоқда. Июль ойи бошларида далаларда 3,9 минг силос йиғиш ва озуқа ўриш комбайнлари ёки шундай машиналар жами сонининг 90 проценти, 2,8 минг маккажўхори ўриш комбайни ёки шундай машиналарнинг 87 проценти ишлади. Қорақалпоғистон АССР, Навоий ва Қашқадарё областларининг хўжаликлари техникани ўрим-йиғим ишларига тайёрлашда бирмунча орқада қолмоқдалар.

Очиқ ерда етиштириладиган эртанги сабзавот, мева ва резавор мева харидн кўпайди. Республиканинг колхоз ва совхозлари 27 июнгача давлатга 332,9 минг тонна сабзавот ҳамда 16,7 минг тонна мева ва резавор мева сотдилар. Қорақалпоғистон АССРда, Сурхондарё, Тошкент ва Хоразм областларидан ташқари барча областлардаги хўжаликларда сабзавот харидн кўпайди.

Биринчи ярим йилда мамлакатнинг саноат марказларига 196 минг тонна эртанги сабзавот ва 3,5 минг тонна мева етказиб берилди. 27 июнга қадар Умумиттифоқ фондига сабзавот етказиб бериш йиллик топшириғи 39 процент ва мева етказиб бериш йиллик топшириғи 3,8 процент бажарилди.

Колхозлар, совхозлар ва хўжаликлараро корхоналарда йилнинг биринчи ярмида 170,3 минг тонна гўшт (тирик вазнда) етказиб берилди, бу ўтган йилнинг биринчи ярмига нисбатан 8 процент кўпдир. Шу даврда 485,9 минг тонна сут (5 процент кўп), 824,3 миллион дона (13 процент кўп) тухум етиштирилди.

Жиззах областининг хўжаликларида гўшт тайёрлаш, Самарқанд областининг хўжаликларида сут етиштириш, Андижон ва Наманган областларининг хўжаликларида тухум етиштириш камайди. Қорақалпоғистон АССР ва барча областлардаги хўжаликларда ҳар бир сигирдан ўртача сут соғиб олиш кўпайди, аммо Қорақалпоғистон АССР, Бухоро, Жиззах, Қашқадарё, Навоий, Самарқанд, Сурхондарё ва Хоразм областларида бу кўрсаткич умуман республикадагидан 2 процентдан 24 процентгача қамроқ бўлди.

Жиззах, Қашқадарё, Самарқанд ва Сурхондарё областларининг хўжаликлари чорва ва парранда харидн ҳажмларини, Самарқанд области хўжаликлари сут харидн ҳажмларини камайтирдилар.

1988 йилнинг биринчи ярмида 10,3 минг бош қорамол, 22,6 минг бош чўчқа ва 78,9 минг бош қўй-эчки нобуд бўлди.

Хўжаликларнинг раҳбарлари ва мутахассислари ижарачи коллективлар тузишга зарур даражада эътибор бермаяптилар. 1 июлга қадар бўлган маълумотларга кўра жами 52 колхоз ва совхозда ижара пудрати қўлланилди.

Қишлоқ хўжалик машиналари, минерал ўғитлар ва озуқабоп химиявий қўшимчалар айрим турларини етказиб бериш юзасидан шартномавий мажбуриятлар бажарилди.

185 та дон комбайни, 552 та озуқа экинлари йиғиштириш комбайни, 134 та маккажўхори комбайни, 130 та қаторли жатка, 5 мингта трактор плуги, 7,1 мингта трактор культиватори, 268 та трактор сеялкаси, 1,4 мингта трактор ўроқ машинаси, 19 та ёмғирлатиш машинаси ва қурилмаси, 425 та пресс подборщик, 2,3 мингта пахта териш машинаси, 234 та ерга минерал ўғит соладиган машина етказиб берилди. Трактор сеялкалари, пахта териш машиналари ва маккажўхори комбайнлари шартномавий мажбуриятларда кўзда тутилганидан кам етказиб берилди.

850,6 минг тонна (тўйимли моддаси 100 процент ҳисобланганда) ёки ўтган йилнинг шу давридагига қараганда 5,6 минг тонна кам минерал ўғит, 3,2 минг тонна озуқабоп химиявий қўшимча етказиб берилди.

Агросаноат комплексини ривожлантириш учун сарфланган капитал маблағлар (қишлоқ хўжалигини ишлаб чиқариш воситалари билан таъминловчи тармоқлар ҳам шу ҳисобга киради) маблағ билан таъминлашнинг барча манбалари эвазига 1,8 миллиард сўм бўлди.

Давлат маблағлари ҳисобидан мол боқиш учун чорвачилик бинолари, силос ва сенаж иншоотлари, чорвачилик учун озуқа цехлари қурилди. Картошка, сабзавот ва мева сақланадиган омборлар ишга туширилди.

12,4 минг гектар янги суғориладиган ер фойдаланишга топширилди.

Мева-сабзавот консервалари ишлаб чиқариладиган, гўштни қайта ишлайдиган қувватлар, шунингдек Ғиждувондаги паррандачилик фабрикасида зотли парранда репродукторлари қувватлари оширилди. Элеватор, минерал ўғит, заҳарли химикатлар ва оҳак материаллар асраладиган омборлар фойдаланишга топширилди.

Давлатнинг марказлаштирилган капитал маблағлари ва корхона ҳамда ташкилотларнинг фондларидаги маблағлар эвазига 1988 йилнинг биринчи ярмида 1,9 миллиард сўмлик асосий фондлар ишга солинди.

2,4 миллиард сўмлик ёки шу давр учун белгиланган лимитнинг 95 проценти миқдорида давлатнинг марказлаштирилган капитал маблағлари ўзлаштирилди. Йилнинг биринчи ярмида давлатнинг марказлаштирилган капитал маблағлари лимити ёнилғи-энергетика комплексида 87 процент, металлургияда 96 процент, машинасозликда 93 процент, химия-ўрмон комплексида 95 процент фойдаланилди.

Корхона ва ташкилотлар ўз маблағларидан 348 миллион сўм миқдорида фойдаландилар, халқ хўжалигидаги капитал маблағларнинг умумий ҳажмида уларнинг улуши 13 процент, шу жумладан ёнилғи-энергетика комплексида-20, металлургияда—42, машинасозликда—48, химия-ўрмон комплексида—71 ва қурилиш комплексида 15 процент бўлди.

1988 йилнинг биринчи ярмида бир қанча ишлаб чиқариш қувватлари ва объектлар ишга солинди. Булар орасида Тошкент область Чирчиқ шаҳридаги «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмасининг кучсиз азот кислотаси ишлаб чиқариш қувватлари, Тошкентдаги 5-йирик панелли уйсозлик заводининг йирик темир-бетон конструкциялари ва деталлари ишлаб чиқариш қувватлари, Қаршидаги керамзит қумшағал заводининг керамзит ишлаб чиқариш қувватлари, нефть базаларидаги идишлар бор. Андижон ип-газлама комбинатида тайёр газлама ишлаб чиқариш қувватлари, Тошкент пойафзал фабрикасининг Сирдарё область Гулистон шаҳридаги филиалида чарм пойафзал тикиладиган қувватлар ишга солинди. Тошкент область Янгибозор шаҳрида район типографияси ишга тушди.

Шу билан бир қаторда ишлаб чиқариш қувватларини ишга солиш юзасидан биринчи ярим йиллик учун белгиланган топшириқ бажарилмади. Бекободдаги Ўзбекистон металлургия заводида қора металлар прокати ишлаб чиқариш юзасидан қувватлар, Тошкент областидаги «Ахангаранцемент» ишлаб чиқариш бирлашмасида цемент, турли корхоналарда йиғма темир-бетон конструкциялар ва деталлар ишлаб чиқарадиган қувватлар фойдаланишга топширилмади.

Қурилиш-монтаж ташкилотлари бажарган пудрат ишлари ҳажми 5 процент, меҳнат унумдорлиги 6,6 процент кўпайди.

Пудрат ишлари плани қурилиш ташкилотларида жами 101 процент бажарилди. Шу йил ишга тушириш мўлжалланган ишлаб чиқариш объектларида пудрат ишлари плани 98 процент бажарилди. Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги ва «Главташкентстрой» белгиланган топшириқларнинг бажарилишини таъминламади.

Юк жўнатиш топшириғини темир йўл транспорти 101,2 процент, авиация транспорти 110,9 процент, автомобиль транспорти 99,6 процент бажарди.

Темир йўл транспортида қора металлар, цемент, металл конструкциялар, рангли металлар рудаси ва олтингугурт хом ашёси жўнатиш ярим йиллик плани бажарилмади.

Автомобиль ва авиация транспорти 1.192,6 миллион (ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 89,4 процент) пассажир ташиб берди.

Умумий фойдаланишдаги транспортнинг ҳамма турлари пассажир обороти 4 процент камайиб, 16,4 миллиард пассажир-километрни ташкил этди.

1988 йилнинг биринчи ярмида аҳолига 45,3 миллион сўмлик ёки ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 10,3 процент кўп алоқа хизмати кўрсатилди. План 101,2 процент қилиб бажарилди. Бироқ хат-хабарларни ўз вақтида етказиб бемаслик, почта жўнатувларини ва юборилган пулларни йўқотиш ҳамда ўғирлаш ҳоллари содир бўлиб келмоқда.

1988 йилнинг биринчи ярмида халқ хўжалигидаги ишчи ва хизматчиларнинг пул билан оладиган ўртача ойлик иш ҳақи ўтган йилнинг шу давридаги 166 сўмдан 171 сўмга, колхозларнинг ижтимоий хўжалигида колхозчиларнинг меҳнат ҳақи 118 сўмдан 125 сўмга етди.

Ишлаб чиқариш тармоқларида меҳнатга ҳақ тўлашнинг янги шароитига ўтиш давом этди. 1988 йилнинг 1 майига қадар 712,4 минг ходим меҳнатга ҳақ тўлашнинг янги шароитига ўтказилди.

Бу иш қишлоқ хўжалигида ҳаддан ташқари қониқарсиз олиб борилмоқда, бу соҳада меҳнатга ҳақ тўлашнинг янги шароитига ўтказилганлар сони шу шароитга ўтказилиши лозим бўлган жами ходимларнинг борйўғи 4,2 процентини ташкил қилади.

Аҳоли ижтимоий истеъмол фондларидан 3,7 миллиард сўм ёки ўтган йилнинг биринчи ярмига нисбатан 4,4 процент кўп тўлов ва имтиёзлар олди.

Ўн йил ва ундан кўпроқ вақтдан буён колхозларнинг аъзоларига ва уларнинг оилаларига тўлаб келинаётган пенсияларнинг минимал миқдорлари оширилмоқда.

Медицина хизматини, шунингдек етим болаларнинг, ота-оналар қаровисиз қолган болаларнинг моддий-маиший турмуш шароитларини яхшилаш тадбирлари ўтказилди. Соғлиқни сақлаш муассасаларида беморларнинг овқатига, дори-дармон, асбоб-ускуна ва анжомлар сотиб олишга қилинадиган харажат нормалари кўпайтирилди, 3 ёшгача бўлган болаларни даволаш учун дори-дармон бепул бериладиган бўлди ва бошқа имтиёзлар жорий этилди.

Аҳолининг омонат банк муассасаларига қўйган омонатлари 1988 йилнинг биринчи ярмида 344,3 миллион сўм миқдорида ёки 6,2 процент кўпайди.

Аҳолига халқ истеъмол моллари сотиш ва пуллик хизматлар кўрсатиш 1988 йилнинг биринчи ярмида ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 9,5 процент кўпайди.

Давлат ва кооператив савдосининг чакана товар обороти 7,3 миллиард сўмни ташкил этди ва 1987 йилнинг биринчи ярмига нисбатан 0,6 миллиард сўмлик кўпайди. Умуман республикада чакана товар обороти плани бажарилди. Қашқадарё, Самарқанд, Фарғона, Хоразм областлари ва Тошкент шаҳри товар обороти планининг бажарилишини таъминлади.

Алкоголли ичимликлар сотиш натура ҳолатида ўтган йилнинг шу даврига нисбатан бироз кўпайди. Шу билан бирга шампан виноси 0,3 процент, арақ ва ликёр-арақ маҳсулотлари 0,9 процент, пиво 17 процент кўп сотилди, вино ва коньяк 3—4 процент кам сотилди.

Товар обороти плани бажарилган бўлишига қарамай, аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари, кийим-кечак ва пойафзал билан таъминлаш муаммоси ўткирлигича қолмоқда.

Аҳолини ўз жойида таъминлашни яхшилаш учун чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш соҳасида дуруст активлик кўрсатилмаяпти.

Аҳолини картошка, сабзавот ва мева билан таъминлашда узилишлар рўй бермоқда. Айни вақтда йилнинг биринчи ярмида озиқ-овқат маҳсулотлари учун яроқсиз деб топилган 4 минг тонна картошка, сабзавот ва мева савдо ҳисобидан чиқарилиб, чорвага берилди.

Рўзғор техникасига ва радио-телеаппаратларга бўлган талаб қондирилмаяпти, уларнинг турларини янгилаш секинлик билан бормоқда.

Ёғоч ва бинокорлик материаллари сотиш 34 процент кўпайди. Бироқ аҳолининг кўпгина бинокорлик материалларига бўлган талаб-эҳтиёжлари ҳали ҳам таъминланмаяпти.

Аҳолига кўрсатилган пуллик хизмат ҳажми 853,4 миллион сўмликни ташкил этди ва ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 21,3 процент кўпайди. Умуман республикада пуллик хизмат кўрсатиш плани 92,2 процент бажарилди. Наманган ва Самарқанд областларигина план топшириқларининг бажарилишини таъминладилар.

Ишчи ва хизматчилар иш жойида 9,7 миллион сўмлик турли материал ва маҳсулотларни сотиб олдилар. Шу билан бирга кенгроқ миқёсда пуллик хизмат кўрсатиш имкониятларидан тўла-тўкис фойдаланилмаяпти — министрлик ва идораларнинг тўртдан бир қисмигина планларнинг бажарилишини таъминлади.

Аҳолига 316,2 миллион сўмлик ёки ўтган йилнинг биринчи ярмига нисбатан 25,1 процент кўп маиший хизмат кўрсатилди. План 102,7 процент бажарилди. Бироқ маиший хизматнинг кўпгина турларига бўлган талаб қондирилмаяпти; Буюртмаларни шошилинч бажариш муносиб равишда ривожлантирилмаяпти, хизмат кўрсатиш савиясининг пастлиги ҳақида граждандардан кўплаб шикоят тушмоқда.

Давлатнинг марказлаштирилган капитал маблағлари ҳамда корхона ва ташкилотлар фондларининг маблағлари ҳисобидан жами саҳни 1.430 минг квадрат метр уй-жой фойдаланиш учун топширилди. Ўтган йилнинг шу даврига нисбатан уй-жойларни фойдаланишга топшириш 5 процент кўпайди.

Умуман республикада уй-жойларни фойдаланишга топшириш юзасидан йилнинг биринчи ярми учун белгиланган план ошириб бажарилди. Шу билан бирга Жиззах ва Навоий областлари, шунингдек Қашқадарё, Самарқанд, Фарғона, Хоразм область ижроия комитетлари ва Тошкент шаҳар ижроия комитети план-топшириқларининг бажарилишини уддалай олмадилар.

Фойдаланиш учун топширилган уй-жой ҳажмида корхона ва ташкилотлар фондларининг маблағи ҳисобидан қурилган уйларнинг улуши 1987 йилнинг биринчи ярмига нисбатан кескин кўпайди. Корхоналар тўла хўжалик ҳисобига ва ўзини ўзи пул билан таъминлашга ўтказилганлиги бунга кўмаклашди.

Умуман республикада умумий таълим мактабларини, ҳунар-техника билим юртларини, шунингдек клублар ва маданият уйларини ишга тушириш юзасидан йилнинг биринчи ярми учун белгиланган план бажарилмади.

Санаторийлар, дам олиш муассасалари, туристларга мўлжалланган меҳмонхоналар ва базалар тармоғи кенгайди. Бироқ аҳолининг ташкилий дам олишга ва санаторий-курортларда даволанишга бўлган эҳтиёжлари айниқса ёз фаслида тўла-тўкис таъминланмаяпти.

376 минг йигит ва қиз ўрта маълумот олди, шу жумладан 298 минг йигит ва қиз умумий таълим мактабларини битириб чиқди.

Халқ хўжалигининг турли тармоқлари учун олий ва ўрта махсус маълумотли 129 минг, шу жумладан олий маълумотли 41 минг ва ўрта махсус маълумотли 88 минг мутахассис тайёрланди.

Зарарли моддаларни атмосферага чиқариб юборишни қисқартириш, сув ва ер ресурсларидан оқилона фойдаланиш, ўсимлик ва ҳайвонот дунёсини муҳофаза қилиш ҳамда қайта тиклаш тадбирлари ўтказилди. 1988 йилнинг биринчи ярмида умуман республикада саноат чиқитларини ҳавога учириш 1987 йилнинг шу даврига нисбатан 82,3 минг тонна миқдорида камайтирилди. СССР Нефть химияси саноати министрлиги, СССР Минерал ўғитлар ишлаб чиқариш министрлиги, Ўзбекистон ССР Госстройи, Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлигининг корхоналаридан зарарли моддаларни ҳавога учириш анча камайтирилди. Шу билан бирга табиатни муҳофаза қилишга оид қонунларни бузган айрим корхоналарнинг иши тўхтатиб қўйилди. Шунинг оқибатида бекор туриб қолинган жами вақтнинг ярмидан кўпроғи Тошкент шаҳри ва Тошкент областининг корхоналарига, 12—16 проценти Самарқанд, Андижон, Қашқадарё областларининг корхоналарига тўғри келади. Очиқ сув ҳавзаларининг ювинди сув билан нормативдан ортиқча ифлосланганлиги учун тақдим этилган талабномаларга мувофиқ бюджетга 846 минг сўм жарима тўланди. 1,6 минг мансабдор шахс маъмурий жавобгарликка тортилди.

* * *

Шу беш йилликнинг биринчи ярмида муттасил олға силжиш учун зарур шарт-шароитлар яратилди, бироқ республиканинг иқтисодий ва социал тараққиётида ҳали туб бурилишга эришилгани йўқ, экономикани янада юксалтириш, ўн иккинчи беш йиллик топшириқларини сўзсиз бажариш соҳасидаги куч-ғайратларни ошириш зарур.

(ЎзТАГ).

ДЕҲҚОНЧИЛИК АХБОРОТИ

ЖАЛОЛҚУДУҚ

Ўтган йили «Ойим» совхозида пахта тайёрлаш плани бажарилмаганди. Меҳнат аҳли жорий йилда қолоқлик доғини ювиш, давлатга 4.800 тонна оқ олтин сотиш ниятида астойдил ғайрат кўрсатмоқда. Дала ишлари мусобақа асосида юритилаяпти. Беллашувда Ш. Мадумаров, Т. Раҳимов, М. Нишонбоев бошлиқ оилавий бригада ва звенолар байроқдорлик қилишаётир.

— Биз парваришни 10 сентябргача давом эттиришга келишдик, — дейди совхоз директори А. Қаюмов. — Айни кунларда чеканкалаш табақалаштириб ўтказилмоқда. Сувчилар ва механизаторлар эса бамаслаҳат ҳаракат қилишаяпти. Ҳар пайкалга бош сувчи белгиланган. Суғориш икки сменада олиб борилаётир. Далада ишловчиларнинг унумли меҳнат қилишлари, кўнгилли ҳордиқ чиқаришлари учун қулай шароит яратилган. Бу тадбирлар суръатга суръат қўшмоқда.

М. ҚЎШБОҚОВ.

КОСОНСОЙ

«Ленин йўли» колхози деҳқонлари эрта баҳорда 576 гектар ерга чигит экишганди. Май ойининг охири, июннинг ўртаси ва июлнинг бошида содир бўлган табиий офатга қарамасдан улар мўл ҳосил етиштириш учун барча майдонларда етарли кўчат қалинлигини таъминладилар. Бу ерда июль—август ойлари ғўза парваришида зарбдор ойлар деб эълон қилинган. Қатор ораларига ишлов беришнинг жамики агротехника тадбирларини комплекс амалга ошириш, культивация, озиқлантириш ва суғоришни бир-бирига боғлаб юқори сифатда ўтказишга ҳаракат қилинмоқда.

Райондаги «Намуна» колхозининг Абдужалил Каримов бошлиқ бригадаси аъзолари ҳам жорий йилда 75 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 36,2 центнердан ҳосил олиш ниятида ҳар туп ғўзага қалб қўрини бағишламоқдалар.

С. КОТИБОВ,
Ю. ШАРИПОВ.

ОЛТИАРИҚ

«Пахтакор» совхози 2-бўлимининг 2-бригадасида 5 та звено ташкил этилган. Уларнинг бирига тажрибали пахтакор Абдуқодир Бўтабеков бошчилик қилади. Меҳнат аҳли мазкур йилда 20 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 35 центнердан ҳосил олишни мўлжаллаган. Ғўзаларнинг ҳолати, ҳосил тугунчалари бу марра албатта эгалланишидан далолат бермоқда. Лекин пахтакорлар парваришни бир дам бўлса-да сусайтирганлари йўқ. Улар 10 сентябргача қатор ораларига ишлов беришга қарор қилишган.

А. НУРМАТОВ.

ЖИЗЗАХ

Ортиқбой Раҳматовнинг Алишер Навоий номли колхозда ишлаётганига 38 йилдан ошди. Бугунги кунда у пешқадам бригада бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

Жорий йилда пахтакорлар 210 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 26 центнер ўрнига 30 центнердан, жами 630 тонна хом ашё етиштириш иштиёқида мусобақани кун сайин қизитишмоқда. Механизаторлардан Ҳошим Эргашев, Ғани Аҳмаджонов, Худоёр Турсуновларнинг ҳар бири кунига 7—8 гектар пайкални сифатли культивация қилаяпти. Абдураҳим Абдуллаев, Исоқ Ёдгоров, Носир Шарипов, Абдуғаффор Халилов каби сувчилар эса ниҳолларни оби ҳаётга маромида қондирмоқдалар.

М. АЛИҚУЛОВ.

Паркент районидаги «Ленинобод» совхозида пишиб етилган мевалар ўз вақтида терилиб, истеъмолчиларга жўнатилмоқда. Хўжалик аҳли бу йил эл дастурхонига 1.200 тонна ёз неъмати етказиб беришга аҳд қилган. Йиғим-теримда 9-бригада аъзолари пешқадамликни қўлдан беришмаяпти.

СУРАТДА: илғор бригада аъзолари Йўлдош Эргашев ва Убайда Деҳқонова. Улар теримда актив иштирок этмоқдалар.

Н. ШАРИПОВ фотоси.

КОММУНИСТ МУЛОҲАЗАСИ

ҚУРУҚ СЎЗ ЎРНИГА АМАЛИЙ ИШ

Сўлим дала шийпонига бригадамизнинг жами 25 нафар аъзоси тўпланган. Даладан чиққан эмасми, хотин-қизларнинг юзлари қуёшдан хийла қорайган, кийимлари тердан жиққа ҳўл. Лекин бирортасининг чеҳрасида ҳоргинлик сезмайсиз. Ҳаммаси меҳнатсевар, иссиқ-совуқни писанд қилмасдан ишлаб, касбини улуғлаб келмоқда. Ҳозир эса улар бир пиёла чой атрофида агитатор, бригада механизатори Панжи Қодировнинг суҳбатини бутун вужудлари билан тинглашаяпти. Панжи Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси материаллари юзасидан яхши тайёргарлик кўрган экан. У нафақат М. С. Горбачевнинг конференцияда қилган докладидан, балки музокарада сўзга чиққан нотиқларнинг сўзларидан ҳам мисоллар келтириб, суҳбатга «жон» киритди. Қайта қуриш, жадаллаштириш ва ошкоралик тўғрисида анжуманда билдирилган қимматли фикрлар жамулжам қилинадиган бўлса, бир неча катта китоб бўлиши табиий. Лекин чиройли сўзлар билан қайта қуриш вазифаларини бажариб, халқимиз турмуши фаровонлигини яхшилаб бўлмайди. Ҳа, амалий ишга ўтадиган вақт аллақачон келди. М. С. Горбачев таъкидлаганидек, «бойликлар ва неъматлар ўз-ўзидан пайдо бўлмайди. Уларни фақат меҳнат вужудга келтиради. Ишга виждонсизлик билан қараш, паст меҳнат интизоми, сусткашлик, социал жиҳатдан тайёрга айёрлик биз учун ётдир... Ҳозир қайта қуриш бизгача етиб келмади, деб тез-тез айтмоқдалар ва жойлардан ёзмоқдалар, қайта қуриш қачон етиб боришини сўрамоқдалар. Аммо қайта қуриш осмондан ёғиладиган чалпак эмас, шу сабабли уни қаердандир олиб келишларини кутмасдан, балки ўз шаҳри ёки қишлоғида, ўз меҳнат коллективида уни ижод қилиш керак. Ҳозир қайта қуриш хусусидаги гап-сўзлар эмас, балки ҳаракатлар, ишлар ҳар қачонгидан ҳам зарурдир». Бу сўзлар коммунист сифатида нафақат менга, сувчилардан Қобил Сайдилов, Назир Турсунов, Юсуф Турсунов, механизатор Иброҳим Сайдиловларга ҳам жуда маъқул бўлди. Ҳақиқатан гоҳида ўзаро суҳбат чоғида баъзилардан худди юқоридагидек сўзларни эшитишга тўғри келади. Айримлар эса ажабланиб: «Қайта қуришни ҳар ким ўзидан бошласин дейишаяпти, нима қилишимиз керак?» деб сўрашади. Шахсан мен қайта қуришни қандайдир янгилик ихтиро этиш эмас, балки ишга муносабатни яхшилаш, виждонан ҳалол меҳнат қилиш, халқ бойлигига кўз олайтирмаслик, ҳар куни ўз куч-ғайратингни аямасдан меҳнат қилиш, деб тушунаман. Агар мен бригадир сифатида аъзоларнинг унумли меҳнат қилишлари учун ҳамма шароитни яратиб берсам, уларнинг мўл ҳосил етиштиришдек эзгу ишига бош-қош бўлсам, шунинг ўзи қайта қуриш эмасми? Дала шийпони қошида сабзавот, полиз маҳсулотлари етиштирилмоқда. Улардан деҳқонларимиз баҳраманд бўлишади. Иш ҳақи ойма-ой берилаяпти. Ишчиларнинг турмуши билан вақти-вақтида қизиқиб турамиз. Камчиликлар бўлса, тузатишга ёрдам берамиз.

Бригадада 58 гектар майдонда ингичка толали пахта етиштирилади. Шароитимиз яхши, дея олмайман. Айниқса, сув таъминоти қийинчилик туғдиради. Шунга қарамасдан ўтган йили гектар ҳисобига 38 центнердан хом ашё йиғиштириб олдик. План бажарилди, лекин якундан кўнглимиз тўлмади. Сабаби шуки, ялпи ҳосилнинг 70 проценти биринчи сортга, 20 проценти эса тўртинчи сортга сотилди. Натижада ҳар сўмга 50 тийиндан қўшимча иш ҳақи тегди, холос. Ҳолбуки, аввалари бу кўрсаткич бир сўмдан кам бўлмаган.

Жорий йилда ишни оилавий пудрат асосида ташкил этдик. Эҳтимол, буни қайта қуришнинг дастлабки меваси, деб баҳолаш тўғри бўлар. Янги усулнинг шарофати туфайли ҳар ишчининг меҳнатга муносабати тубдан ўзгарди. Ҳозир бригада бошлиғи уларнинг ишини назорат қилмайди, бунга ҳожат ҳам йўқ. Масалан, Назир Турсунов оиласига 11 гектар майдон бириктилган. Ғўза қатор ораларига ишлов беришни бригада бўйича Панжи Қодиров ҳамда Иброҳим Сайдилов бажаришади. Қолган ҳамма юмушни оила аъзолари уддалашмоқда. Коллективнинг аҳди юксак: ҳар гектардан 35 центнер ўрнига 40 центнердан ипак пахта етиштириш. Улар бригадада биринчи бўлиб чеканкага киришдилар. Ҳозир ҳар тупда 9—10 тадан бўлиқ кўсак, 20—25 тадан шона ва гул санайсиз. Қолган 47 гектар майдон ҳам оилаларга уларнинг имкониятига қараб тақсимлаб берилган. Дала ишларини ташкил этишда бу усул ҳар жиҳатдан қулай экан.

Далада ишлаётганлар учун қайта қуриш тўғрисида ҳар куни гапиришнинг ҳожати йўқ. Улар аллақачон ўз фаолиятларини қайта қуриб олишган, ҳар бири ўзини ернинг ҳақиқий эгаси деб ҳис этмоқда. Лекин қайта қуриш, конференцияда таъкидланганидек, юқорига борган сари мураккаблашмоқда. Юқоридагилар хўжаликнинг, деҳқоннинг талаб ва эҳтиёжларини ўрганишда, ҳал этишда депсиниб қолишаяпти. Область, район миқёсида эмас, хўжалигимиз мисолида фикр юритмоқчиман. Совхозимизда қарийб 1.000 гектар майдоннинг мелиоратив ҳолати яхши эмас. Обдон текислаш ишларини бажариш, ёпиқ ва очиқ коллекторлар қазиш керак. Бу ҳақда кўп марта гапирилади. Раҳбарларимиз деҳқонларнинг фикрларини ён дафтарчаларига ҳар гал ёзиб кетишади, ёрдам кўрсатишни ваъда қилишади. Ваъда эса ваъдалигича қолиб кетаверади. Бундан фақат деҳқон ютқизади. Ернинг ҳолати яхшими ёки ёмонми қатъий назар, ҳар гектар майдоннинг елкасига 34 центнер ҳосил илиб қўйилган. Менимча, қайта қуришни амалга ошириш учун бюрократлар қатори ваъдабозларни ҳам йўлимиздан супуриб ташласак, яхши бўларди. Яна бир масала. Совхознинг экин майдонларига сув чиқаришга 120 та насос ажратилган. Уларнинг ҳаммаси фақат ёнилғи билан ишлайди. Электр токи афзаллиги тўғрисида неча марталаб гапирилди. Ҳамма буни маъқуллайди-ю, ҳеч ким бош қотиришни, амалий ишга ўтишни истамайди.

Қайта қуриш фақат яхши меҳнат қилиш, кўпроқ маҳсулот етиштиришни эмас, балки социал масалаларни ҳам ҳал этишни кўзда тутишни унутмаслигимиз лозим. Хўжалигимизда 4,5 минг аҳоли истиқомат қилади. Уй-жой етишмайди. Ҳарқалай кейинги йилларда шахсий уй қурилишига эътибор бироз бўлса-да яхшиланди. Томорқа ажратиб берилаяпти. Бош план асосида пахсадан уйлар қурилаяпти. Яқинда қурилиш материаллари билан савдо қилувчи магазин очилди. Афсуски, бу ерда зарур нарсалар ҳамиша топилавермайди. Тахта бўлса, шифер йўқ, цемент ёки оҳак бўлмайди. Ичимлик сув эса ҳамон олисдан ташилмоқда. Бунга 16 та трактор ажратилган бўлиб, ҳар бирига йилига қарийб 10 минг сўм сарфланади.

Янгиланиш, жадаллаштириш, демократиялаш ҳар биримизнинг иш жойимизда рўёбга чиқиши керак. Совхоз партия ташкилоти шу кеча-кундузда меҳнаткашлар ўртасида тушунтириш ишларини олиб бораяпти. Бу яхши. Лекин эндиликда партия ташкилотининг иш кўлами кенгайиши, у кўпроқ инсон омили ҳақида қайғуриши, яъни қайта қуриш вазифаларини амалга ошираётган оддий меҳнаткаш учун барча шароитни яратиб бериш эътиборида бўлиши лозим. Партком, коммунистлар ўз олдиларига коллективни, ҳар бир ишчини янгича ишлашга жалб этишда ташкилий-сиёсий таъсир кўрсатишни яхши йўлга қўймоғи шарт. Конференцияда бошланғич партия ташкилоти коллективнинг ажралмас бир қисми, деб жуда тўғри таъкидланди. Яширишнинг ҳожати йўқ, бизда ҳозирга қадар эскича ишлаш усули бар-ҳам топмаяпти. Совхоз директори ҳам, партия ташкилоти секретари ҳам хўжалик ишлари билан овора бўлиб қолмоқдалар. Ким директор-у, ким партком секретарлигини иш мазмунидан эмас, балки исм-фамилиясидан ажратиш мумкин. Бизнингча, партия ташкилоти секретари сиёсий раҳбар экан, у одамлар ўртасида иш олиб бориши, ҳар бир деҳқон хўжаликнинг ҳақиқий эгаси эканлигини обдон тушунтириш, шу руҳда тарбиялаши лозим.

И. САЙДИЛОВ,
Гагарин районидаги «Навбаҳор» совхозининг бригада бошлиғи, район партия комитетининг аъзоси.

ОНА-ВАТАН БЎЙЛАБ

ОРЖОНИКИДЗЕ. Шимолий Осетиядаги ихтисослаштирилган хўжаликлар эртанги картошка навларини автоном республика шаҳарлари ва ишчилар посёлкаларига жўната бошлади. Картошкани янгича етиштириш усули шу экиннинг тезпишар навларини йиғиштириб олишга одатдаги муддатлардан анча барвақт киришиш имконини беради. Бу усул ҳосил етилишини тезлаштиради, уни йиғиштириб олиш бутун режимини баравар-лаштиради, қазиб олиш чоғида нобудгарчиликни камайтиради. Бу йил колхоз ва совхозларда районлаштирилган янги навлар экилган эди. Кавказнинг тоғолди зонаси шароитида шу навлардан гектар бошига 300 центнердан картошка олинди. Ихтисослаштирилган хўжаликларда картошка етиштириш шундай режалаштирилганки, савдо тармоқларига маҳсулот кузгача бир маромда етказиб бериб турилади.

●

ТУРСУНЗОДА. (Тожикистон ССР). Тожикистон алюминий заводи ишчилари эндиликда тунги сменадан кейин ҳаммом, массаж, хилма-хил даволаш муолажаларидан фойдаланадилар. Бу ерда соғломлаштириш маркази ишлай бошлади. Бу марказ металлурглар учун шифобахш минерал сув манбалари ёнида қурилган. Тўла хўжалик ҳисобига ўтиш талайгина фойда олинишини таъминлади, шу фойданинг бир қисми корхонани социал ривожлантиришга сарфланмоқда. Марказ қурилишига ҳам икки юз минг сўмдан кўпроқ ажратилган эди.

(ТАСС).

ЖЎШҚИН ҲАЁТ ЛАВҲАЛАРИ

ҚАЛБ ДАЪВАТИ

Бухоро область партия комитети аъзоси, Меҳнат Қизил Байроқ, «Ҳурмат белгиси» орденлари нишондори, Фрунзе номли колхоз механизатори Дурси Маъмурова билан Пешку район хотин-қизлар конференциясида танишиб суҳбатлашгандим. Унинг ҳаёт йўли оддий, лекин кўпчиликка ибратли эди.

1964 йили Дурси қалб даъвати ила механизаторлар тайёрлаш олти ойлик курсини тугаллагач, Рўзи Тошевга шогирд тушди. Ўша мавсумда бункердан 35 тонна оқ олтин тўкди. Бу кўрсаткич йил сайин ортиб борди. Ҳалол меҳнати эвазига эл ўртасида обрў-эътибор топди. Сўнгра узоқ йиллар мобайнида бригадага етакчилик қилди. Шунда ҳам у севимли касбини тарк этмади: чигит экиш, ғўзага ишлов бериш, ҳосилни йиғиштириб олиш каби юмушларни ўзи бажарди.

Бугунги кунда Дурси Маъмурова Жонажон колхозида механизаторлик қилмоқда. Меҳнат аҳли жорий йилда Ватанга 1.283 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 30 центнердан, жами 3.749 тонна дурдона тортиқ этмоқчи. Дала ишлари ана шу юксак мажбуриятга яраша ташкил этилганлиги туфайли ғўзалар серавж ўсмоқда. Ҳозир ҳар тупда 4—5 тадан бўлиқ кўсак, 12—15 тадан шона ва гул мавжуд. Бунда Дурси опанинг ҳам муносиб ҳиссаси бор. У ҳар куни 6—7 гектар пайкални сифатли культивация қилмоқда.

— 70-йилларда, — деб ҳикоя қилади Дурси Маъмурова, — районимизда Кароmat Умарова, Фароғат Бақоева, Ҳаловат Пирова, Озода Жумаева, Олима Шарипова, Манзура Абдураҳмонова каби ўнлаб хотин-қиз механизаторлар меҳнат қилишарди. Уларнинг ҳар бири йилига 80—100 тоннадан оқ олтин терган. Бугунга келиб икки киши қолдик: мен ва Маҳбуба Жўраева. У Ибн Сино номли колхозда ишлайди. Нима учун? Шунинг учунки, сўнгги йилларда хўжаликларнинг раҳбарлари машина теримига панжа орасидан қарашди, механизаторлар, айниқса хотин-қизлар меҳнати қадрланмади. Ҳозир бунга тоқат қилиб бўлмайди. Машина теримида туб бурилиш қилиш керак. Бунинг учун кўплаб малакали механизаторлар тайёрлашни йўлга қўйиш лозим.

— Бу йил колхозда қанча ҳосилни агрегатларда саранжомлаш мўлжаллانаяпти?

— Биз ялпи ҳосилнинг камида 70 процентини машиналарда йиғиб-териб оламиз, — деди Дурси Маъмурова қатъий қилиб.

Р. АСЛОНОВ.

ЗАМИН ФАРЗАНДИ

1954 йили В. В. Куйбишев номли Самарқанд қишлоқ хўжалиги институтининг агрономия факультетини 90 нафар йигит-қиз битирди. Улар орасида Ўсарбой Хўжабеков ҳам бор эди. Тақсимот комиссияси уни Зоминдаги 2-МТСга бош агроном этиб ишга юборди. Ўшанда бу районда 110 минг гектар майдонга ғалла экиларди. Ўсарбой мўл дон олишнинг омиллари: тоза шудгорни жорий этиш, уруғни мақбул муддатларда ерга қадаш устида кўп бош қотирди, бунинг уддасидан чиқди ҳам. Ҳосилдорлик гектар ҳисобига 4—5 центнер ортди.

1963 йилдан 1965 йилгача Ўсарбой Хўжабеков Сирдарё область қишлоқ хўжалиги бошқармасида ғаллачилик бўйича бош агроном бўлиб ишлади. 1969 йилда «Зомин райони шароитида кузги буғдойни экишдан олдин ерга ҳар хил усулда ишлов бериш ҳақида» мавзуида кандидатлик диссертациясини муваффақиятли ёқлагач, у янги ташкил этилган Пахтакор район қишлоқ хўжалиги бошқармасига бошлиқ этиб тайинланди. Бу вазифада уч йил ишлади, сўнгра яна хўжаликка қайтди. Ҳозирги кунда у «Джизакцелинхлопок» трестида бош агроном, Зарбдор район партия комитети партия комиссиясининг аъзоси.

Ўсарбой Хўжабеков бахтли хонадон бошлиғи. Бу оилада 11 фарзанд вояга етмоқда. Катталари турли соҳаларда фидокорона меҳнат қилишаяпти, кичиклари эса мактабда таълим олишаётир.

А. БАРОТОВ.

ОТАЛАР ВА БОЛАЛАР

Инсон боласи астойдил ҳаракат қилса, сабр-тоқат ва қаноатни дилга жо этиб ишласа, нияту муродига албатта етади. Бунга Раҳмонали Холиқулов ҳаёти ёрқин мисол бўла олади.

1957 йилнинг февраль ойи эди. Ўшанда мен Андижон область «Коммунист» газетаси редакциясида практикант эдим. Кунларнинг бирида муҳаррир Муҳиддин Ҳошимов чақириб шундай деди:

— Марказий Фарғона чўлида «Мингбулоқ» совхози ташкил этилди. Ўша ерда Раҳмонали Холиқулов деган йигит ишлайди. Комсомол йўлланмаси билан борган. Шу чўлқувар ҳақида лавҳа ёки очерк ёзиб келинг.

Мен топшириқни бажардим: газетада «Чўлдаги қаҳрамонлик» сарлавҳали лавҳам босилиб чиқди.

Орадан 31 йил ўтгач, Раҳмонали ака билан яна учрашдим. У ҳамон сафда экан. Ўтмиш ҳақида, чўлдаги катта ўзгаришлар тўғрисида узоқ суҳбатлашдик.

— Ўшанда ўғлим Алишер туғилганди, — деди Раҳмонали ака. — У ўсиб-улғайди, ҳозир «В. И. Ленин 100 йиллиги» совхозида директор.

Ҳа, оталар ишини фарзандлар давом эттирмоқдалар.

Т. ҚАМЧИЕВ.
Комсомолобод райони.

ИБРАТЛИ УМР

1929 йилнинг охирида Гуртепа қишлоғида дастлабки колхоз тузилди. Правление раиси этиб Жамолиддин Тоштемиров сайланди. Бунгача у Совет ҳокимиятини ўрнатиш ва мустаҳкамлашда, босмачиларга қарши курашда обдон чиниққан эди. Коллективлаштириш йилларида ҳам зўр жасорат кўрсатди. Лекин ёт унсурлар қора ниятларига эришдилар: уни ваҳшийларча ўлдириб кетишди.

Бугунги кунда Задарё районидаги 12-мактаб, Жомашуй посёлкасидаги кўчалардан бири Жамолиддин Тоштемировнинг табаррук номи билан аталади.

— Ўғилларим, — деган экан у ўлимидан аввал фарзандлари Тожимат ва Жалолиддинга, — ҳали ажойиб замонлар келади. Ҳаётда ўз ўринларингизни топиш учун, одамларга яхшилик қилиш учун ўқинглар, бизга билимли кишилар керак.

Ота васияти ушалди. Тўнғич ўғил Тожимат узоқ йиллар мобайнида бригада бошлиғи, колхоз правлениеси раисининг муовини, район партия комитетида инструктор, қишлоқ Совети раиси лавозимларида ишлади. Ҳозир пенсияда. Жалолиддин эса иқтисодчи бўлиб етишди. Бугунги кунда уларнинг ишларини фарзандлари давом эттиришаётир.

Э. ҚАЮМОВ.

ҚОЛОҚЛИКДАН ИЛҒОРЛИККА

Ўтган йилнинг апрель ойида Октябрь районидаги Охунбобоев номли совхоз директорлигига сайлов бўлди. Тўрт кишининг номзоди овозга қўйилди. Унда бош агроном Юсуф Эргашев ғолиб чиқди.

Совхоз 1969 йилда ташкил этилган бўлса, ўтган даврда етти директор келиб кетганди. Юсуф ака саккизинчиси эди. Унга оғир «мерос» қолганди: сурункасига бир неча йилдан буён план бажарилмас, социал, маданий-маиший соҳаларда муаммолар қалашиб ётарди.

Янги директор ишни пудратни жорий қилишдан бошлади. У меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантиришнинг бу усули афзаллигига тўлиқ ишонч ҳосил қилганди. Дарҳақиқат, бунинг самараси биринчи йилиёқ кўзга яққол ташланди: илк марта гектар ҳосилдорлиги 25,8 центнерга етди, ялпи ҳосилнинг 61 проценти биринчи сортга сотилди, рентабеллик 10 процент ортди, таннарх 2 сўм 53 тийинга арзонлашди. Натижада 2 миллион 253 минг сўм даромад олинди.

Жорий йилда эришилган ютуқларни янада мустаҳкамлашга, гектар ҳосилдорлигини оширишга аҳд этилган. Шу кунларда ғўзалар агротехника қоидалари асосида парвариш қилинаяпти. Беллашувда Мавлон Тожиев ва Шарофат Дагарова бошлиқ бригадалар пешқадам. Бу коллективларнинг далаларида бўлсангиз, дуркун ўсаётган ниҳолларга кўзингиз тушади. Ҳар тупда 5—6 тадан бўлиқ кўсак санайсиз. Чеканкалаш эрта-индин тугалланади.

Бошқа тармоқларда ҳам қувончли ютуқлар қўлга киритилаяпти. Чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва давлатга сотиш ярим йиллик планлари ҳамда пилла тайёрлаш топшириғи зиёдаси билан уддаланди. Сабзавот экинларидан мўл ҳосил етиштирилди. Шу кеча-кундузда дала неъматлари савдо шохобчаларига пешма-пеш етказиб берилаяпти.

В. ИБРОҲИМОВА.

ЧЎЛ САРДОРИ

Шоҳли Мирзаев 18 йилдирки Нишон районидаги Сальвадор Альенде номли совхозда бригада бошлиғи. Меҳнат аҳли план бажарилмаган йилни эслолмайди. Ўтган даврда ҳосилдорлик гектар ҳисобига 8 центнердан 40 центнергача кўтарилди. Хусусан бултур Ватанга 48 гектар майдондан 121 тонна ўрнига 175 тонна оқ олтин тортиқ этилди. Бошқача айтганда, ҳар ишчи ҳисобига 19,3 тоннадан ҳосил етиштирилди. Рентабеллик даражаси топшириққа нисбатан 150 процентни ташкил қилди.

— Бу ютуқ чек системасининг шарофати, — дейди бригада саркори Шоҳли Мирзаев. — Тежамкорлик бош шиоримизга айланиб қолди.

Пахтакорлар конференцияси йилида мавжуд майдоннинг ҳар гектаридан 40 центнердан дурдона етиштириш йўлида астойдил ғайрат кўрсатишаяпти. Ҳозиргача қадар ниҳолларга 6 марта комплекс ишлов берилди, уч марта ўғитланиб шунча марта оби ҳаётга қондирилди. Яганалаш эса табақалаштирилган ҳолда сифатли ўтказилаяпти. Айни пайтда ғўзани машинабоп этиб ўстириш эътиборда турибди. Чунки ялпи ҳосилнинг 90 проценти зангори кемаларда саранжомланади. Шоҳли Мирзаевнинг ўзи 150 тонна пахтани бункердан тўкишга сўз берган.

И. ҲИКМАТОВ.
Ж. ЯХШИБОЕВ.

ИДЕОЛОГИЯ ЖАБҲАСИДА

ТОЖИК ТИЛИДА ЛЕКЦИЯЛАР ЎҚИЛМОҚДА

«Билим» жамиятининг Бухоро область ташкилоти ҳузурида тожик тилида суҳбат олиб борувчи махсус лекторлар группаси ташкил этилди. Бу билан Шофиркон, Пешку, Ромитан, Бухоро, Когон районларида истиқомат қилаётган тожикларнинг хоҳишлари бажарилди. Группа составига Бухородаги Олий ва ўрта ўқув юртларининг ўқитувчилари, халқ хўжалик мутахассисларидан 18 киши кирди.

Ромитан районидаги «Партия XXVI съезди» совхозининг кўпгина деҳқонлари ва чорвадорлари КПСС XIX конференциясининг миллатлараро муносабатлар масалалари юзасидан қарорлари ҳақида она тилларида лекция эшитиш учун йиғилдилар. Лектор— Бухоро Озиқ-овқат ва енгил технология институтининг катта ўқитувчиси, филология фанлари кандидати Г. Наврўзова йиғилганларга партиянинг миллий муносабатларни мустаҳкамлаш ҳамда ёшларни интернационал руҳда тарбиялаш юзасидан олиб бораётган ишлари ҳақида гапириб берди, саволларга жавоб қайтарди.

Областнинг бошқа районларидаги дала шийпонларида, чорвачилик фермаларида ҳам тожик тилида лекция ва суҳбатлар ўтказилмоқда.

ТАКЛИФЛАР АМАЛГА ОШАДИ

Навоий қурилиш бошқармасининг пропагандистлари амалий ўйин чоғида сиёсий семинар раҳбари, автомобиль транспорти бошқармаси бошлиғининг ўринбосари С. Кузнецов ёрдамида қурилишда илғор технология афзалликларини муҳокама этдилар ва қўшимча ресурсларни жалб этмай улардан тўғри фойдаланилса, уй-жой ва саноат объектлари қурилиши суръатларини кескин кўтариш мумкин эканлигига ишонч ҳосил қилдилар. Янгича ишлашга ўтилганда катта-катта омборларга, бошқа оралиқ, кўпинча кераксиз бўғинларга ҳожат қолмайди.

Янги ўқув йилида бошқармада сиёсий ва иқтисодий таълим системасидаги машғулотлар маълум бир проблемани ўрганиш методи асосида ташкил этилади. Пропагандистлар ҳозирнинг ўзидаёқ тайёргарликни бошлаб юбордилар. Амалий учрашувда айтилган таклифлар фақат гаплигича қолмайди.

УНИВЕРСИТЕТДАН ЦЕХГА

Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг маданият ва техника саройи ҳузуридаги ижтимоий-сиёсий билимлар университетининг навбатдаги машғулотига 300 дан ортиқ киши келди. Тингловчиларни Европа социалистик мамлакатлари ўртасидаги муносабатларни ривожлантиришга бағишланган мавзу ўзига жалб этди.

Машғулотлар тугагач, унинг кўпгина қатнашчилари — агитаторлар ва сиёсий ахборотчилар бирлашма цехларида, ётоқхоналарида суҳбатлар ўтказишди.

Ҳозир Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси материаллари кенг муҳокама қилинаётган бир пайтда университетда завод идеология фаоллари учун мамлакат коммунистлари анжумани қарорларини ўрганиш юзасидан махсус программа ишлаб чиқилган.

ПУБЛИЦИСТИКА — ЖАНГОВАР ҚУРОЛ

«Қайта қуриш ва публицистика» — «Билим» жамиятининг Навоий шаҳар ташкилоти ҳузурида иш бошлаган янги лекторийси мавзуси ана шундай. Тингловчилар мамлакат етакчи публицистларининг журналлар ва газеталарда босилаётган, халқ орасида зўр қизиқиш уйғотаётган мақолаларини батафсил таҳлил этадилар. Лекторлар бу мақолаларда кўтарилган муаммоларни маҳаллий материаллар билан боғлаб, у ёки бу муаммони коллектив равишда ҳал этиш йўлини таклиф қиладилар.

АҲОЛИ ФИКРИНИ ҲИСОБГА ОЛИБ

Ўзбекистон Компартияси Сирдарё область комитети бюроси Гулистон шаҳар партия комитетининг аҳолига маданий хизмат кўрсатиш ҳамда уни жисмоний тарбиялаш форма ва методларини қониқарсиз, деб топди.

Мажлисга аввалдан жиддий тайёргарлик кўрилди. Область маркази аҳолисига ёзма равишда ёки телефон орқали ана шу ҳақда ўз фикр ва мулоҳазаларини билдиришлари мумкинлиги хусусида матбуот орқали хабар берилди. Меҳнаткашларнинг барча мулоҳаза ва таклифлари умумлаштирилиб, бир йўлга солинди. Шу сабабли кун тартибига қўйилган масала амалий ва атрофлича муҳокама қилинди.

(ЎзТАГ).

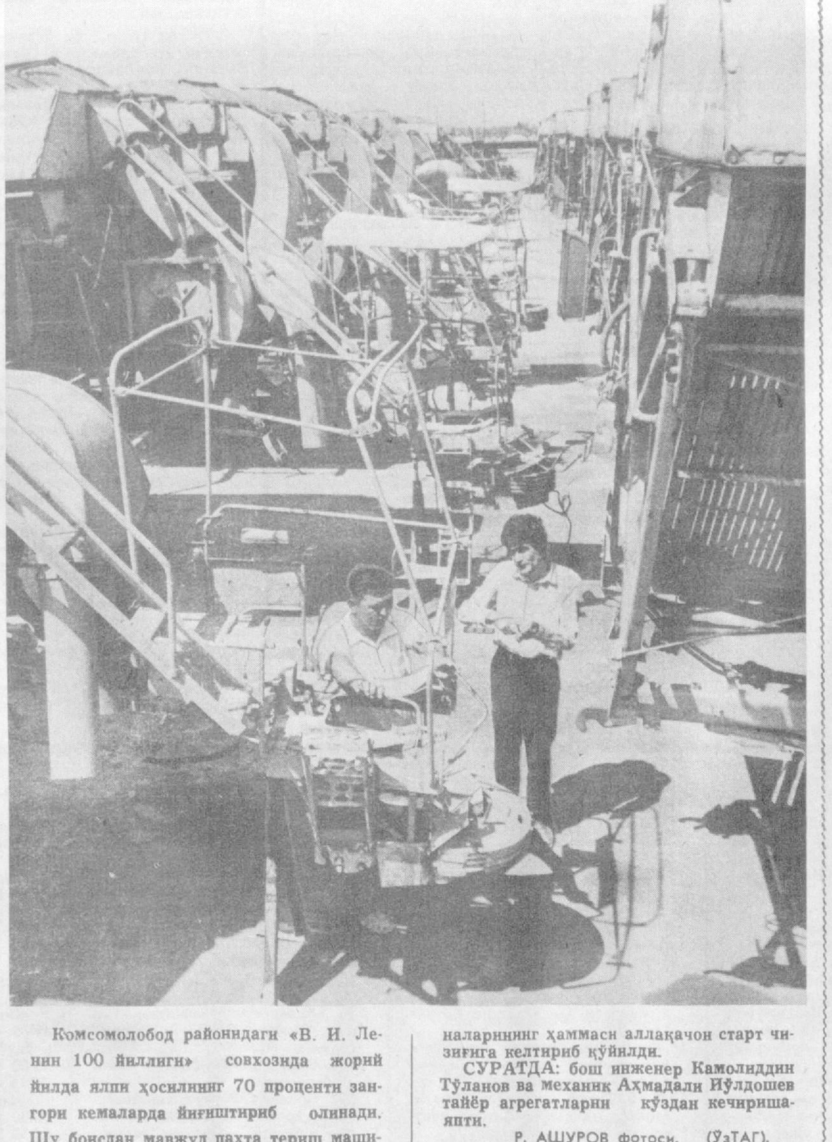

Комсомолобод районидаги «В. И. Ленин 100 йиллиги» совхозида жорий йилда ялпи ҳосилнинг 70 проценти зангори кемаларда йиғиштириб олинади. Шу боисдан мавжуд пахта териш машиналарининг ҳаммаси аллақачон старт чизиғига келтириб қўйилди.

СУРАТДА: бош инженер Камолиддин Тўланов ва механик Аҳмадали Йўлдошев тайёр агрегатларни кўздан кечиришаяпти.

Р. АШУРОВ фотоси. (ЎзТАГ).

ШИЙПОНЛАРДА КУТУБХОНАЛАР

Ғўза парвариши авж олган ана шу қизғин кунларда деҳқонлар кўпинча дам олишни хаёлларига ҳам келтирмайдилар. Бир нафас ҳордиқ чиқарадиган дамларда эса китоб ўқиш мароқли бўлади. Охунбобоев районидаги Ниёзов номли совхоз дала шийпонларида китоблар доимо янгиланиб туради. Бу юмушни совхоз кутубхонаси ходимлари Р. Худойберганова, У. Собирова ва С. Узоқовалар ўз зиммаларига олишган. Улар совхоздаги барча 24 та бригада дала шийпонларида китобсеварлар учун кутубхонанинг кўчма филиалларини ташкил этишди. Деҳқонлар Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси материалларига, ўзбек, рус ва чет эл адабиёти классикларининг асарларига, янги китобларга катта қизиқиш билан қарамоқдалар.

Ҳозир мўл пахта ҳосили тўплаш учун қизғин кураш кетаётган бир пайтда Фарғона области хўжаликларида 1754 та кўчма кутубхона ишлаб турибди.

Спорт хабарлари

ФУТБОЛ

Ўсмирлар ўртасида Европа чемпионати якунланди. Ҳал қилувчи финалда СССР ва Португалия терма командалари учрашишди. Ўйиннинг асосий вақти дуранг (1:1) бўлди. Ҳисобни португалияликлар очишди. 78-минутда Тимошенко мўлжални аниқ олди.

Қоидага кўра қўшимча вақт белгиланди. 103-минутда мамлакатимиз ўсмирлари олдинга ўтишди. Саленко оширган тўпни Никифоров дарвоза тўрига йўллади. Матч тугашига беш минут қолганда пахтакорчи Қосимов тўпни моҳирлик билан Саленкога узатди. Ҳужумчи зарбидан сўнг португалияликлар ўйинни учинчи маротаба майдон марказидан бошладилар.

Шундай қилиб, 3:1 ҳисобида ғалаба қозонган СССР ўсмирлар терма командаси Европа чемпиони бўлди. Унинг составида иштирок этган пахтакорчи Миржалол Қосимов қадрдон коллективига олтин медаль билан қайтди.

ЧАВАНДОЗЛИК

Москвадаги «Битца» чавандозлик спорт комплексида ўтказилган мамлакат биринчилиги ниҳоясига етди. Кучлилар кўригида республикамиз вакили Анатолий Таньков муваффақиятли қатнашди. От йўрттириш мусобақасида учинчи ўринни олган спортчимиз олимпиада йўлланмасини қўлга киритди.

Мутахассислар фикрича, А. Таньков Сеулда бўлажак олимпиадада от йўрттириш бўйича жаҳон пешқадамлари — Германия Федератив Республикаси чавандозлари билан беллашишга қодир.

Моҳир чавандозимиз чемпионат якунида ҳам бронза медалига сазовор бўлди. Бунда у Нифлор лақабли отда («Ўрта совринлар» мусобақаси) учинчи ўринни олди.

ҚЎЛ ТЎПИ

СССР ва АҚШ хотин-қизлар олимпиада терма командаларининг учрашуви (халқаро турнир) кўпчиликда катта қизиқиш уйғотди. Бу матчда 27:20 ҳисобида ғолиб чиққан мамлакатимиз спортчилари олти очко тўплашди. СССР ёшлар командасини енгган (18:15) румынияликлар ҳам шунча очко жамғаришди. Литва командаси РСФСР гандболчиларидан устун (25:20) келди.

ШАХМАТ

Мамлакат чемпионатида учинчи тур учрашувлари бўлди. Жаҳон чемпиони Каспаров Гуревични, Юдасин Смисловни мағлубиятга учратди.

Юсупов — Ваганян, Гавриков — Салов, Маланюк— Белявский партиялари дуранг бўлди. Бошқа учрашувлар кечиктирилди.

САМБО

Омскда бошланган СССР биринчилигида Жайҳун Мамедов зафар қучди. 48 килограммгача вазнда кураш олиб борган бокулик самбочи олтин медални қўлга киритди. У финалда кировоканлик Гакик Казарянни енгди.

СИРДАРЁНИНГ БИР КУНИ

ҚИЗИҚАРЛИ МУЛОҚОТ

Ленин номли колхоз [Сирдарё районида] турли мавзуларда кечалар, учрашувлар ўтказиб турилади. Уларда йигит-қизлар ишлаб чиқариш илғорлари, уруш ва меҳнат ветеранлари билан мулоқотда бўладилар. Бу эса ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялашда муҳим аҳамият касб этаяпти.

Яқинда колхоз клубида шундай учрашувлардан бири бўлиб ўтди. Унда правление раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Назира Йўлдошева, уруш ва меҳнат ветеранлари Сафар Холматов ва Қурбон Маллаев сўзга чиқиб, Мирзачўлнинг ўзлаштирилиши, хўжаликнинг ташкил этилиши, эришилган зафарлар, шунингдек суронли уруш йиллари ҳақида ҳикоя қилиб бердилар. Шундан сўнг йиғилганларни бадиий ҳаваскорлик ансамбли аъзолари ўз чиқишлари билан хушнуд этишди.

ЧИНИҚИШ МАСКАНИ

Янгийўл ДОСААФ ташкилотида кейинги йилларда кўплаб малакали кадрлар ҳамда маҳоратли спортчилар етишиб чиқди. Улар ҳар йили район, область ва республика ҳарбий-спорт мусобақаларида муваффақиятли қатнашиб, совринли ўринларни эгаллашаяпти.

— Бизда таҳсил олаётган ёш ҳайдовчилар барча категориялар бўйича пухта тайёргарлик кўрадилар, — дейди ташкилот раиси В. Павлов. — Жумладан ўтган йили бир қанча киши ўз маҳоратини оширди. Шунингдек, кўплаб ёшлар йўл ҳаракати қоидаларини ўрганиш юзасидан тегишли курсни муваффақиятли тамомладилар. Бунда М. Муҳиддинов ва Н. Макеев сингари мураббийларнинг хизматлари катта.

ҚЎРИК ҒОЛИБЛАРИ

Гулистондаги «Сирдарё» ресторанида ёш ошпазлар, қандолатчилар ва официантлар конкурси бўлиб ўтди. Область комсомол комитети ҳамда умумий овқатланиш тресті томонидан уюштирилган бу тадбирда 20 нафар пазанда иштирок этди. Улар 14 турда ширинлик, 10 хил таом ва салат тайёрлаб хўрандаларга тавсия этишди. Якунда, яъни ошпазлар маҳоратини баҳолашда уларнинг фикр-мулоҳазалари, баҳолари ҳам инобатга олинди. Натижада гулистонлик Б. Аҳадов, Я. Муллаев, янгиерлик Н. Сатторов, Ҳ. Инатов ғолиб деб топилдилар. Уларга область комсомол комитетининг фахрий ёрлиқлари топширилди.

1989 ЙИЛ ҲИСОБИГА

Гулистон тикув-галантерия фабрикаси коллективи ойлик топшириқларни мунтазам равишда ошириб бажараяпти. Бу ерда ҳатто келгуси йил ҳисобига меҳнат қилаётган ишчилар талайгина. Назира Пўлатова — шулардан бири. У 12 йилдан буён тикувчилик касбини шарафлаб келмоқда. Пешқадам ишчи тиккан буюмлар доимо юқори баҳога қабул қилинади.

Ф. КОЗИМОВ.

Қашқадарё область маданият уйи қошида очилган кулолчилик цехида уй, кўча ва хиёбонлар учун безаклар, турли нақшлар тайёрланмоқда. Уларда халқ ижодиёти намуналари, табиат манзаралари ёрқин бўёқларда маҳорат билан ифодаланаяпти. Цех маҳсулотлари ёш авлоднинг эстетик дидини шакллантиришда муҳим аҳамият касб этади.

СУРАТДА: жозибадор безаклар.

Ш. ШАРОПОВ фотоси. (ЎзТАГ).

ЖУРНАЛЛАРНИ ВАРАҚЛАГАНДА

«ГУЛИСТОН»НИНГ ЭЗГУ ИСТАКЛАРИ

Ойда бир марта чиқадиган ижтимоий-сиёсий, адабий-бадиий журналимизнинг олтинчи сонини варақлаб кўрганимизда «Қишлоқ ҳақиқати» дидига мос, қишлоқликларнинг айни муддаоси ҳисобланган иккита мақолага кўзимиз тушди. Уларни синчиклаб ўқидик-да, кўчириб босишни лозим топдик.

Тегирмон ортиқча юкми?

Қишлоқнинг қоқ марказида эски тегирмон бор. Унинг супасидаги улкан чинор тангадай офтоб нурини ерга туширмайди. Тегирмон паррагига урилиб зарраланаётган зилол сув атрофга муздек шабада уфуради. Тегирмонтошнинг гулдироқ овози бу масканга кўрк бағишлайди. Оппоқ ун гардига беланган тегирмончи Жўрақул ота Шарипов тошсупа устида оёқларини чалиштирганича, ўйноқлаб оқаётган сувга боқиб, хаёлга ботиб ўтирибди. Отахон йўқлаб келганимдан хурсандлигини яширолмади.

— Ундек азиз, сиз каби оқ ниятли кишиларни эсламай бўладими?... — дедим отанинг кўнглини чоғлаб. Ростини айтганда, тегирмон ҳақида ёзиш нияти мени кўпдан буён тинчлантирмас эди. Магазинларда ҳар хил навли нон, ун етарли бўлса, бунинг устига аҳолининг қандайдир алмисоқдан қолган тегирмонга анча йиллардан буён иши тушмаётган бўлса, бу ҳақда ёзиш шартмикин?

Фан ва техника тараққиёти даврида бу масала аҳамиятсиздек кўринади. Дарҳақиқат, техника кучайиб, халқимизнинг нон ва нон маҳсулотига бўлган эҳтиёжи қондирилмоқда. Аммо эски тегирмонлар-чи?

— Отахон, қарийб ўттиз йилдан буён тегирмончилик қилар экансиз. Уни ётқизиб қўймаслик керак. Эшитишимга қараганда бу тегирмон кўп одамларни оғир йиллардан омон асраб ўтган. У ноёб мулк... Тегирмончиликдан қанча фойда кўрасиз? — сўрадим.

Ота кулди:

— Одамларга ҳайрон қоласан киши. Ҳамма нарсани фойда кўриш билан баҳолашади. Бу дунёда савоб деган гап ҳам бор-ку! Бир пайтлар тегирмон колхозга катта фойда келтирарди. Фермалар учун донли озуқалар шу тегирмоннинг гарданида эди. Колхозлар, бундан ташқари, ойида 1,5—2 тоннадан ошириб буғдой даромад қилишарди. Ҳозир даромад камайиб кетди. Эътибор ҳам сусайди. Шундай пайтлар бўладики, колхоз кўзи тўрт бўлиб қайлардандир озуқа олиб келинишини кутади. Лалми ерда қанча гектарлаб буғдой, макка етиштирилади. Давлат планлари тўлиб-тошиб кетади. Омборда эса дон мўл. Ана шу тўпланган жамғармани қишин-ёзин тегирмондан ўтказиб, чорва моллари учун озуқа ҳозирлашни йўлга қўйса қандай яхши. Бунинг устига сувтегирмон электр энергиясини талаб қилмайди, у кони фойдаку. Қолаверса, у — тарих гувоҳи...

1933—1934 йиллари эди. Ўшанда йил ёмон келди. Очарчилик. Одамлар бурда нонга зор. Кишилар иложсизликдан кунжара еб шишиб ўлганларини биламиз. Ўшанда бир килограмм уннинг бозор баҳоси 50—60 (ҳозирги 5—6) сўм. Одамлар бор бисотларини сотиб бўлса-да тирик қолишнинг йўлини қидиришарди. Катта оила бир килограмм унни икки кун атала қилиб ичишарди. Ана шунда бу «Дев тегирмон» шоҳқишлоқликларни ўлим чангалидан асраб қолган. Иккинчи марта 1943—1944 йиллари юқоридаги ҳол такрорланди. Бунда бир килограмм уннинг бозор баҳоси 70—80 (ҳозирги 7—8) сўм. Уруш, фронтдагиларга ёрдам қилиш керак, бу ёқда халқ оч... — бир дам ота сукутга толди, сўнг суҳбатини давом эттирди. — Ота-боболаримиз, савоб иш қиламан десанг, тегирмончилик қил, етти йил пода боқ, ё экин экиб, элни шираю шарбатга тўлдир, деганлар. Мана, ҳозир тегирмонни қайта қабул қилганимга ҳам 10 йил бўлди. Илгарилари шу атрофларда тегирмонлар анчагина эди. Ҳозир борлари ҳам тутдай тўкилай деб турибди. Бу ҳақда кўмак сўраб колхознинг собиқ раиси Болта Эшонқуловга ўн бора мурожаат қилгандирман. Орада янги раис сайланди. Каромат Аллаев — ёш раис. Ёрдам сўраб, уч маротаба ҳузурида бўлдим. Зора арзимни тинглаган бўлса.

— Ота, тегирмон колхоз учун ортиқча юк деган қарашлар ҳали ҳам ўз кучини йўқотгани йўқ. Агар ундан тадбиркорлик билан фойдаланилса фойда кўриш мумкинми? Айниқса қайта қуриш шарофати билан корхоналар ўз-ўзини бошқаришга ўтаётган шароитда.

— Тадбирли одам ҳар нарсадан фойдаланиши мумкин. Колхозлар тегирмондан ўринли фойдаланишса бўлади. Тегирмон бўлса бор. Омборда буғдой, макка тиралиб турибди. Ишнинг кўзини билиши керак.

Кўринишидан киши диққатини тортмаса-да, ҳали халқ хўжалиги учун анчагина асқотадиган бу «Дев тегирмон» олдидан анча пайт кета олмадим. Қандай имкониятларга эгамиз-а! Буларнинг ҳаммаси ўз эътиборсизлигимиз натижасида унутилмоқда. Юртимиз азалдан тарихий обидаларга бой. Биз Россия, Украина, Белоруссия ва бошқа қардош республикаларда бўлсак, тегирмонлар кўрки, қадр-қимматини, ўзлигини йўқотмаганлигини кўрамиз. Бизда эса вақт ўта бориши билан унутилади. Мисол: Сурхондарё областнинг тоғли Сариосиё, Денов, Шўрчи, Бойсун районлари қишлоқларида яқин-яқин йилларда ҳам тегирмонлар кўп эди. Ўша йилларда Сариосиё районининг «Ленинизм», «Правда» колхозлари, «Дашнобод» совхозининг Пастбоғ, Свердлов номли колхознинг Сўфиён, Ғайрат, Шоҳқишлоқ қишлоқларида ҳатто иккитадан тегирмон ва жувоз, обижувозлар бўлган. Ҳозир эса уларнинг сони районда 1—2 тани ташкил этиши мумкин. Марказий музейларда ҳам бу ҳақда бирор маълумот ололмайсиз.

Зотан, ўзбек эли ўзининг гўзал обидалари билан машҳурдир. Бироқ бизда ҳали кўп нарсалар назардан четда. Инчунун, эски тегирмонларни асраш, уларни ёш авлодга мерос қилиб қолдиришни унутмаслигимиз керак.

Турсунбой МАҲМАДАЛИЕВ.
Сурхондарё области.

Қишлоқда яйлов бўлса...

Туб аҳолининг 80 фоизи республикамиз қишлоқларида истиқомат қилиши манбалардан маълум. Уларнинг йиллик гўшт истеъмоли жон бошига 10—11 килограммни ташкил этади. Сут, қатиқ, сариёғ тўғрисида гапирмаса ҳам бўлади.

Ҳаммага аён, аҳолининг 60 фоизидан кўпроғи шаҳар магазинларидан сут-қатиқ, сариёғ ташиб келади. Сабаби — қишлоқда яшаётган оилаларнинг кўпчилигида чорва молларини сақлаш имкони йўқ. Ҳақли савол туғилади: қишлоқда яшаб мол ушламасликнинг боиси нима? Аҳолининг шахсий чорваси учун биронта колхоз-совхозда яйлов ажратилмаган.

Пахта эгатидан, бедазор, макказор чеккаларидан ёзи билан ўт ташиб боқишнинг уддасидан чиққанларгина сут-қатиқ ичадилар. Қишлоқ жойларида яшаб, қишлоқнинг чангу тўзонида, гарду шамолида, бутифос каби заҳарли дорилар орасида бўла туриб сут-қатиқ ичиш, гўшт-ёғ истеъмол қилиш узоқ йиллар мобайнида режадан анча кам бўлганлиги оқибатида кейинги йилларда халқимиз соғлиқ-саломатлиги анча ёмонлашиб қолди. Камқонликнинг ҳам, сариқ касалининг ҳам, рак ва ҳатто болалар ўлимининг сабаби шарт-шароитнинг йўқлигидан.

Партия ва ҳукуматимизнинг халқимизга бўлган ғамхўрлиги чексиз. Қишлоқ магазинларининг қайси бирига қараманг, озиқ-овқатнинг ҳамма тури тўла-тўкис, сероб — ун, гуручдан тортиб, макарон, вермишель, лапшагача, пахта ёғи, ширинликларнинг ҳамма турлари муҳайё. Кийим-кечак, уст-бошларни халқимиз танлаб киймоқда. Фақат сут-қатиқ, гўшт-ёғ масаласини ҳал қилиш мушкул бўлаяпти.

Республикамиз агросаноати раҳбарлари колхоз-совхозлар чорвасини яйлов ёки ем-хашак билан таъминлаш тадбирини планлаштираётган вақтда аҳоли чорваси учун ҳам қулайлик яратишни ҳисобга олишса, халқ фаровонлигини таъминлашда катта ғамхўрлик қилинган бўлур эди. Колхоз-совхозларнинг деярли ҳаммасида халқ чорваси учун яйлов йўқ, яйлови борларида эса подачи йўқ. Бу ҳол аҳоли ўртасида қийинчилик туғдирмоқда. Шу сабабли ҳар бир колхоз-совхоз раҳбари аввалambор халқ чорвасини яйлов билан таъминласа, подачи ва чўпонларни ҳам колхоз-совхоз томонидан тайинлаб, уларнинг меҳнатига арзигулик ҳақ белгиланса, уй-жой билан таъминлаш йўлга қўйилса, давлатга ҳам, халққа ҳам кони фойда. Чунки колхоз ва совхозларда аҳоли чорвасини боқиш ташкил қилинса, меҳнаткашнинг ортиқча ташвишланишига ўрин қолмасди. Ўз-ўзидан маълумки, бу иш унумини бир қадар ошириш имконини яратади. Иккинчидан, аҳоли подага ва чўпонларга бериладиган ҳақни колхоз-совхоз кассасига тўласа, бу борада ҳам тартиб ўрнатиларди. Зеро, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев колхозчиларнинг Бутуниттифоқ IV съездида чорвачилик маҳсулотларини кўпайтириш борасида гапириб, алоҳида таъкидлаган: «...колхоз ва совхозларнинг имкониятларини намоён қилишимиз, деҳқонларнинг чинакам омилкорлик ишига бўлган ҳуқуқини реал равишда таъминлашимиз лозим».

Абдуғаффор АБДУҚУНДУЗОВ.
Ховос.

Абдураҳмон Жомий таваллудининг 575 йиллиги олдидан

ШАРҚ ШЕЪРИЯТИ ҚУЁШИ

Маълумки, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети улуғ тожик шоири, мутафаккири, файласуфи Абдураҳмон Жомий таваллудининг 575 йиллиги муносабати билан ўтказиладиган юбилей тадбирларига тайёргарлик кўриш ҳамда уни 1989 йилда нишонлаш тўғрисида қарор қабул қилди. Бу ҳақдаги хабар республика газеталарининг шу йил 21 июль сонида босиб чиқарилганди. Комиссия составига ижодкор зиёлиларнинг, илм-фан, оммавий ахборот ва тарғибот воситаларининг вакиллари киритилган.

Яқинда «Ҳақиқати Ўзбекистон» газетаси адабиёт ва санъат бўлимининг мудири, СССР Ёзувчилар ва Журналистлар союзларининг аъзоси Жонибек Қувноқ юбилей комиссияси раиси, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти, СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Э. Ю. Юсуповга учрашиб, бир неча саволларга жавоб беришни сўради.

— Эркин Юсупович! Шеърлар борки ўқилмасдан унутилади, шеърлар борки дилдан дилга, тилдан тилга кўчади ва уларни ҳатто вақт деб номланмиш қудратли куч ҳам юраклар қатидан амру фармон билан ўчиролмайди. Улуғ тожик шоири, мутафаккири, файласуфи, донишманди Абдураҳмон Жомий асарларини олиб қарайлик. Орадан беш асрдан кўпроқ муддат ўтган бўлса ҳам улар қалбларга ҳаловат бағишламоқда.

— Ва яна беш юз йилликлардан қанчаси ўтар, аммо имоним комилки асл асар худди кечагина битилгандек қолаверади, дардмандларга дармон, ошиқларга қўшиқ, замонларга жўровоз бўлиб яшайверади. Жомий ижоди ҳам ана шундай ноёб хазинадир. Элликтага яқин адабий ва илмий асар. Бу — катта мерос. Шулар орасида етти достонни қамраб олган «Ҳафт авранг», «Баҳористон», «Нафаҳот-ал-унс» сингари насрий асарлар бор. Буюк даҳонинг «Шарҳи Мулло» номи билан шуҳрат қозонган «Фавойид-уз-Зиёия» асари Бухоро мадрасаларида беш юз йил мобайнида араб морфологиясини ўрганишда асосий дарслик эди.

Шеърнинг баркамоллиги — шоирнинг безаволлиги. Мукаммал асарни мутолаа қилишнинг ўзи инсон учун байрам ҳисобланади. Жомийнинг дурри ноёблари келгуси йилда у билан дийдорлашишга имкон яратади. Адиб таваллудининг 575 йиллиги бепоён мамлакатимизда, жумладан Ўзбекистонда кенг нишонланади. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети қарори билан тузилган салоҳиятли комиссия ўз ишини бошлаб юборди.

— Юбилей фақат фахрланиш туйғуларидан ва тантаналардангина иборат эмас, албатта. Адиб меросини ҳар томонлама ўрганиш, унинг янги қирраларини кашф этиш, оммага етказиш ҳам фарз, ҳам қарз, деб ўйлайман. Ахир шунча давр ўтибдики Жомий асарлари ўзбек ўқувчилари учун «очилмаган қўриқ»лигича қолмоқда, айтмоқчимизки, деярли таржима қилинмаган, бинобарин мукаммал нашр эттирилмаган.

— Жуда тўғри. Бу бизнинг жиддий нуқсонимиздир. Шоир бисотини намойиш этмасдан туриб унга баҳо бериш қуруқ ваъзхонликдан, сафсатабозликдан бошқа нарса эмас. Юбилей комиссияси тадбирларини тузганда буни назарда тутдик. Эслатиб ўтишим керакки, вақт оз қолди. Тантаналар келгуси йилнинг февралида бошланади. Жомий асарларини ўзбекчага ағдариш эса ҳар кимнинг ҳам ҳунари эмас. Сартарошлик касбини буюклар боши узра ўрганмайдилар. Шунчаки нари-бери таржима қилиш эса нафақат хатарли, ҳатто ярамас ҳолдир. Бунга эса уринишлар содир бўлганди. Юбилей муносабати билан бир туркум нашрларни қўлдан чиқариш кўзда тутилган. Масалан, «Ғазаллар» мажмуаси, «Юсуф ва Зулайҳо», «Саламон ва Абсол», «Лайли ва Мажнун» достонлари уч-тўрт йил орасида бирин-кетин ўзбек ўқувчиларига тақдим этилади.

«Фан» нашриётида Абдураҳмон Жомий адабий меросини акс эттирувчи рисола, Алишер Навоий номидаги музей ашёлари асосида адибга бағишланган адабий гулдаста, шоирнинг ҳаёти ва ижодий фаолиятига доир мақолалар мажмуаси чоп этилади. Юбилей шарафига «Ўзбек тили ва адабиёти» журналининг махсус сони чиқарилади.

Булар — нашрга оид масалалар. Алоҳида таъкидлашим керакки, юбилей нафақат ҳар иккала қардош халқлар, балки мамлакатимиздаги ҳамма миллатлар байрамига айланади. Тошкентда Алишер Навоий номидаги опера ва балет театрида республика жамоатчилигининг илмий-адабий йиғилиши ўтказилади. Бу анжуманда Москва ва Ленинграддан, Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистондан олимлар, бадиий сўз усталари қатнашадилар. Самарқандда Жомийнинг бебаҳо меросини ўрганиш, буюк аллома замонида ўзбек ва тожик халқларининг адабий алоқаларини тадқиқ этишга бағишланган илмий сессия уюштириш кўзда тутилган. Бу анжуман ҳар иккала республика олимлари, ёзувчилари ҳамкорлиги ва шериклигида ўтказилади.

Булардан ташқари телевидение ҳамда радио орқали, вақтли матбуот саҳифаларида чинакам жомийхонлик, навоийхонлик авжига чиқишига ишончим комил. Икки улуғ дарё қудратини, саховатини, айниқса, дўстлигини тараннум этишнинг моҳияти нақадар бекиёс эканлигини таъкидлашнинг ҳожати йўқ.

— Жомий ва Навоий дўстлиги, устоз ва шогирдлиги деганимизда, сиз таъкидлагандек, қалблар жунбушга келади. Беш юз йилдирки бу самимият ҳар икки халқ фарзандларига ўрнак тимсоли сифатида қайд этилади. Минг бора арзийди бунинг таърифини келтирсак. Жомий Навоий сингари ўз замонаси устозларининг устози эди. Беҳзод, Хотифий, Осафий, Суҳайлий каби ажойиб зотлар уни эҳтиром ила мураббий деб санаганлар. Ўша давр подшоҳлари унга таъзим бажо келтирганлар. Шу муносабат билан айтинг-чи, ҳурматли Эркин Юсупович, улуғлар дўстлигига шак келтириш, ана шу қудратли дарёга нопок кўз билан қараш ҳоллари аҳён-аҳёнда бўлса-да, учраётганига боис борми!

— Мен ҳар иккала халқни томирлари бақувват ягона чинорга қиёс қиламан. Унга путур етказиш ҳеч кимнинг қўлидан келмайди, бунинг иложи ҳам йўқ. Сўнгги йилларда мафкуравий ишимизда йўл қўйилган хатолар, аравани қуруқ олиб қочиш, сўзнинг амалдан ажралиб қолиши, қўйингки, кўпдан-кўп нуқсонларимиз кўнгилсиз ҳолатларга олиб келай деди. Яхшиямки қайта қуриш, демократиялаш, ошкоралик насими баралла эсди. Ҳаммага маълум: Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети раҳбарлари Тожикистонга, тожик дўстларимиз вакиллари Ўзбекистонга ташриф буюришди. Ўт-ўлан ўса бошлаган биродарлик кўприги тозаланди. Абдураҳмон Жомий юбилейи ана шу кўприкка гулдасталар қўйилишига сабаб бўлади. Унда ҳар иккала халқ вакиллари бевосита қатнашадилар. Таъбир жоиз бўлса, ўртадаги «муз»ни шеър алангаси эритиши муқаррар. Бунда буюк Жомий ва Навоийнинг ўлмас руҳиятлари мададкор бўлгай. Ахир дўстга ва дўстликка содиқлар, дўстликни куйлаганлар завол кўрмайдилар. Зеро ҳаёт илдизи ана шу мусаффо туйғудан куч олади.

Ҳуллас, Ўзбекистон ва Тожикистон шаҳарларида, қишлоқларида, жамики хонадонларида Жомийнинг оташин каломи жаранглайди. Байрам тантаналари Тошкентдаги Жомий майдонида унинг бюстини ўрнатиш билан тугайди. Йўқ, тугайди эмас, аксинча жомийхонлик, навоийхонлик бошланади, у ҳеч қачон тугамайди.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»НИНГ РУС ТИЛИ СИРТҚИ МАКТАБИ

«А» ДАН «Я» ГАЧА

ВЫШВЫРНУТЬ — ирғитиб ташламоқ, отиб юбормоқ.
ВЫШЕИЗЛОЖЕННЫЙ — юқорида айтилган.
ВЫШЕЛУШИТЬ — оқламоқ, тозаламоқ.
ВЫШЕОЗНАЧЕННЫЙ — юқорида кўрсатилган.
ВЫШЕУПОМЯНУТЫЙ — юқорида эслатиб ўтилган.
ВЫШИБАЛА — мушти йўғон.
ВЫШИБИТЬ — уриб туширмоқ.
ВЫШИВАЛЬНЫЙ — гул тикадиган.
ВЫШИНА — баландлик.
ВЫШКА — мезана, минора.
ВЫШКОЛИТЬ — қаттиққўллик билан таълим бермоқ.
ВЫШМЫГНУТЬ — лип этиб чиқиб кетмоқ.
ВЫШНЫРЯТЬ — изғиб чиқмоқ.
ВЫШПАРИТЬ — қайноқ сув билан тозаламоқ.
ВЫШТАМПОВАТЬ — штамплаб ясамоқ.
ВЫШТУКАТУРИТЬ — сувамоқ.
ВЫШУТИТЬ — эрмак қилмоқ.
ВЫЩЕЛОЧИТЬ — суюқликда эритиб ажратиб олмоқ.
ВЫЩИПАТЬ — юлмоқ, юлиб олмоқ.
ВЫЩУПАТЬ — ушлаб кўриб билмоқ, пайпаслаб билмоқ.
ВЫЯВИТЬ — кўрсатмоқ, намойиш қилмоқ.
ВЫЯВИТЬСЯ — аниқламоқ, очилмоқ, маълум бўлиб қолмоқ.
ВЫЯСНЕНИЕ — муносабатларни аниқлаш.
ВЬЮГА — изғирин, қор.
ВЬЮК — бўхтарги қоп.
ВЬЮНКОВЫЕ — чирмовиқлар.
ВЬЮРОК — вьюрок (чумчуқсимонлар туркумига мансуб қуш).
ВЬЮЧИТЬ — юк ортмоқ, юкламоқ.
ВЬЮЩИЙСЯ — чирмашадиган, жингалак сочлар.
ВЯЖУЩИЙ — оғиз буриштирадиган.
ВЯЗ — қайрағоч, бужун.
ВЯЗАЛЬЩИК — тўқувчи.
ВЯЗАНКА — боғ, боғлам.
ВЯЗКИЙ — эгилувчан, қайишқоқ.
ВЯЗНУТЬ — ботмоқ, ботиб қолмоқ.
ВЯКАТЬ — онда-сонда вовуллаб қўймоқ.
ВЯЛЕНИЕ — қуритиш, қоқиш, сурлаш.
ГАБАРИТ — габарит (нарсаларнинг энг катта ташқи ўлчамлари).
ГАБИТУС — ташқи кўриниш, қиёфа.
ГАВАНЬ — гавань, лиман, бандаргоҳ.
ГАВКАТЬ — акилламоқ.
ГАГАТ — гагат (тошкўмирнинг заргарлик буюмлари ясаш учун ишлатиладиган ялтироқ тури).
ГАД — ярамас одам, ярамас, разил, қабиҳ.
ГАДАЛКА — фолбин хотин, ромчи.
ГАДЛИВОСТЬ — жирканиш, нафратланиш ҳисси.
ГАДЮКА — қора илон.
ГАЕР — масхарабоз, қизиқчи.
ГАЗОМЕР — газ ўлчагич.
ГАЗОН — майсазор.
ГАЙ — кичкина ўрмон, дарахтзор.
ГАЛАНТНОСТЬ — хушмуомалалик, одоблилик, одоб.
ГАЛДЕЖ — ғовур-ғувур, шовқин-сурон.
ГАЛЕЧНИК — тошқотишма.
ГАЛИМАТЬЯ — тутуруқсиз гап.
ГАЛИФЕ — ёни чиққан шим.
ГАЛКА — зоғча.
ГАЛОП — сакраб чопиш, елиш.

Редактор
А. Ғ. МУХТОРОВ.

ТЕЛЕВИЗОР ХИЗМАТДА

31 ИЮЛЬ, ЯКШАНБА

СССР ҲАРБИЙ-ДЕНГИЗ ФЛОТИ КУНИ

● МТ I

8.30 Янгиликлар.
8.45 Ритмик гимнастика.
9.30 «Аврора» крейсери». Телевизион ҳужжатли фильм.
9.50 «Спортлото» тиражи.
10.00 «Будильник».
10.30 «Совет Иттифоқига хизмат қиламан!».
11.30 «Тонгги почта». Музикали кўрсатув.
12.00 «Саёҳатчилар клуби».
13.00 «Музикали киоск».
13.30 «Қишлоқ янгиликлари».
14.30 «Здоровье».
15.15 «Чоко ва Боко». Мультфильм премьераси. 2-қисм.
15.50 Баскетбол. Ўртоқлик учрашуви. Эркаклар. СССР терма командаси — «Атланта Хоукс» (АҚШ).
17.10 Бугун — СССР Ҳарбий-Денгиз Флоти куни. СССР мудофаа министрининг ўринбосари — СССР Ҳарбий-Денгиз Флоти Бош қўмондони, флот адмирали, Совет Иттифоқи Қаҳрамони В. Н. Чернавин сўзи.
17.25 Мультфильм.
17.35 «Жонли планета». Ўн икки серияли телевизион ҳужжатли фильм премьераси. 3-серия — «Шимол ўрмонлари».
18.30 «Халқаро панорама».

Якшанба кинозали

19.15 «Попнинг кучуги бўлган эди». Мультфильм;
«Мени чиройли қилиб қўйинг». Ҳужжатли фильм.
20.00 «Қонун қонунда». Бадиий фильм (Франция).
21.30 «Время».
22.00 «Телетомошабин ҳамроҳи».
22.35 П. И. Чайковскийнинг барча симфониялари. 4-симфония.
23.30 «Ярим тунгача ва ярим тундан сўнг». Информацион-музикали программа.

● МТ II

8.30 Зарядкага сафланинг!
«Тафаккур» программаси.
8.45 Совет поэзияси. Е. Буков.
9.35 «Эрудит». Илмий-оммабоп фильмлар: «Бўйсунмас роҳиб Иакинф Бичурин». Шарқшунос олим, Хитой — рус луғатини яратувчи Н. Я. Бичуриннинг ҳаёти ҳақида;
«Декабрист Гавриил Батеньков». Декабрист Батеньковнинг тақдири ҳақида, унинг Сибирни ўрганишга оид ишлари ҳақида;
«Қўрқув нималигини билмай». Рус олими, Сибирь тадқиқотчиси, геолог ва географ И. Д. Черский тақдири ҳақида.
10.35 Реклама.
10.40 «Портретлар». А. Н. Островский ҳаёти. 1-кўрсатув.
11.50 Реклама.
12.00 «Саёҳатчилар клуби».
13.00 Фан: назария, тажриба, практика.
13.30 Реклама.
13.35 «Модомики сиз...». Кўрсатувни В. Токарева олиб боради.
14.20 Баскетбол. Ўртоқлик учрашуви. Эркаклар. СССР терма командаси — «Атланта Хоукс» (АҚШ).
15.40 «Қайтиш ҳақида гап бўлиши мумкин эмас». Бадиий фильм («Молдова-филм»).
17.00 В. Розов. «Каркур уяси». Москва академик Сатира театрининг фильм-спектакли.
20.00 Рассомлар ҳақида ҳикоялар. К. Рождественний.
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!
20.45 Реклама.
20.50 «Прага баҳори» фестивалининг концертлари. Ф. Шопен. Фортепьяно ва оркестр учун концерт (ЧССР телевидениеси).
21.30 «Время».
22.00 Футбол. СССР чемпионати. «Зенит» — «Динамо» (Киев). Ленинграддан олиб кўрсатилади.
23.50 Янгиликлар.

● ЎзТВ

8.30 «Ассалому алайкум». Информацион-музикали программа.
10.00 «Оила даврасида». Кинопрограмма.
10.30 Болалар учун телетеатр. «Масхарабоз табассуми». Жиззах область қўғирчоқ театрининг спектакли.
11.30 «Жасур капитан бўлган экан». Бадиий фильм («Мосфильм»).
13.00 «Дўстлик экрани». Телекўприк. Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон телевидение студияларининг биргаликдаги программаси.
14.15 «Меҳнаткашларнинг дам олишига — жиддий ғамхўрлик».
14.55 Реклама.

* * *

17.55 Кўрсатувлар программаси.
18.00 Мультфильмлар программаси.
18.30 Мактаб ўқувчилари учун. «Китоб — бизнинг дўстимиз».
19.05 «Ўзбек киноси усталари». Ёқуб Аҳмедов.
20.00 «Ахборот» (рус.).
20.15 «Кимни онам дейман, кимни қуёшим» (такрор.).
20.30 «Ахборот».
20.50 «Сиҳат-саломатлик». Илмий-оммабоп программа.
21.30 Москва. «Время».
22.00 «Барҳаёт наволар». Мулла Тўйчи Тошмуҳамедов.
23.30 Кўрсатувлар программаси.

● ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ:

15.15 Кўрсатувлар программаси.
15.20 «Ширин эртак». Мультфильм.
15.35 Реклама.
15.50 СССР Ҳарбий-Денгиз Флоти кунига. «Экипаж». Телефильм.
16.10 В.-А. Моцарт. «Реквием». Қирғизистон Давлат телерадиоси симфоник оркестри ва М. Глинка номли Ленинград академик хор капелласи ижро этади.
17.15 «Новинки» киноклуби (рус.).
18.35 Телефильм (рус.).
19.00 «Коз караш». Бадиий-публицистик программа.
20.00 Чет эл эстрадаси концерти.
20.30 «Ипподром таклиф этади».
21.30 Москва. «Время».
22.00 «Бозор майдонидаги карусель». Бадиий фильм (рус.).

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»— «СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор ўринбосарлари —33-44-43, 32-56-21, 33-16-27, 32-54-41, Масъул секретарь — 33-09-93, 32-56-26. Секретариат — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими —33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими —32-56-34. Деҳқончилик бўлими —33-54-33. 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими —32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими —32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 32-56-39. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими —32-54-52. Таржима бўлимлари —32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими —33-81-42.

Р — 14054. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. А. 2057. 1 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12